

EESTI KESKERAKONNA PROGRAMM

Vastu võetud Eesti Keskerakonna XVII kongressil, 13. oktoobril 2018

Sisukord

1. KESKERAKONNA PÕHIVÄÄRTUSED – DEMOKRAATLIK, HARITUD, JÕUKAS JA JÄTKUSUUTLIK RAHVAS.....	9
1.1. Demokraatliku ühiskonna olulised põhimõtted.....	9
1.1.1. Kodanike põhiõiguste kaitse.....	9
1.1.2. Solidaarsusprintsip	9
1.1.3. Võimude tasakaal.....	9
1.1.4. Subsidaarsus- ehk lähedusprintsip.	9
1.1.5. Kvaliteetne avalik teave.....	9
1.2. Riikluse ja demokraatia arendamine.....	9
1.2.1. Järjepidevuse austamine.....	9
1.2.2. Demokraatliku juhtimise täiustamine.....	10
1.2.3. Kodanikualgatus.....	10
1.2.4. Üldrahvalikud arutelud.....	10
1.2.5. Parlamentaarne demokraatia.....	10
1.2.6. Rahvaesinduse õiguste laiendamine.....	10
1.3. Kodakondsuspoliitika.....	10
1.3.1. "Hallid passid" peavad kaduma.....	10
1.3.2. Eestis sündinud lapsed peavad saama Eesti kodakondsuse.....	10
1.4. Kodanike õiguste ja vabaduste kaitse.....	10
1.4.1. Õiguste ja kohustuste tasakaal.....	10
1.4.2. Elanikkonna õiguskaitsse.....	10
1.4.3. Vähemuste õigustega arvestamine.....	11
1.4.4. Tarbija kaitse.....	11
1.4.5. Kodanikuharidus ja omaalgatus.....	11
1.5. Erakonnad.....	11
1.5.1. Erakonnad – riigi järjepideva arengu tagajad.....	11
1.5.2. Erakondade sidemed oma valijatega.....	11

1.6.	Keskerakonna siht – keskklassi tugevdamine.....	11
1.6.1.	Keskklass – ühiskonna jätkusuutliku arengu garant.....	11
1.6.2.	Palgavaesuse kaotamine ja keskklassi kasv alamklassi arvelt	11
1.6.3.	Liit ettevõtjatega	11
1.6.4.	Vähemkindlustatute kaitse ja võitlus ühiskondliku ebaõigluse vastu	11
2.	Teovõimeline riik	12
2.1.	Riikluse üldised põhimõtted	12
2.1.1.	Keskvõim ja kohalik omavalitsus	12
2.1.2.	Teovõimeline riik	12
2.1.3.	Ametkondliku killustatuse ületamine.....	12
2.1.4.	Bürokraatliku asjaajamisstiili järjekindel vältimine	12
2.1.5.	Riigi kohalolek kogu Eestis.....	12
2.1.6.	Riigi mainekujundus	12
2.2.	Teadmistepõhine riik.....	12
2.2.1.	Teaduse kaasamine juhtimisse.....	12
2.2.2.	Positiivsete ja negatiivsete kogemuste teaduslik analüüs	13
2.2.3.	Ühiskonna arengu prognoos ja probleemide ennetamine	13
2.2.4.	Ametnikkonna kvalifikatsiooni ja haldussuutlikkuse tõstmine	13
2.2.5.	Kvaliteetne teave ja nõustamine	13
2.2.6.	Inimesekesksete proaktiivsete teabesüsteemid.....	13
2.2.7.	Investeeringud inimkapitali	13
2.2.8.	Läbimõeldud e-riik.....	13
3.	VÄLIS- JA JULGEOLEKUPOLIITIKA.....	14
3.1.	Julgeoleku- ja kaitsepoliitika.....	14
3.1.1.	Kollektiivne julgeolekupoliitika.....	14
3.1.2.	Koostöö liitlastega	14
3.1.3.	Ühine välis- ja kaitsepoliitika	14
3.1.4.	Euroopa Liidu välispiir	14
3.1.5.	Ebaseadusliku rände ohjamine.....	14
3.1.6.	Võitlus terrorismiga.....	14
3.1.7.	Võitlus inimkaubanduse vastu.....	14
3.1.1.	Kaitsepoliitika alus.....	14
3.1.2.	Enesekaitsevõime	14
3.1.3.	Üldine väeteenistuskohustus	15
3.2.	Diplomaatia. Euroopa Liit	15
3.2.1.	Meie püüdlused Euroopa Liidus	15

3.2.2.	Diplomaatiline esindatus.....	15
3.2.3.	Rahvusvaheline vahendustöö.....	15
3.2.4.	ÜRO ja rahvusvahelised organisatsioonid	15
3.2.5.	Idapartnerluse programmid	15
3.2.6.	Euroopa Liidu laienemine	15
3.2.7.	Tugevam teabesild Euroopa Liiduga.....	15
3.2.8.	Rahvusvahelised suhted ja rahvadiplomaatia	15
3.3.	Balti regiooni koostöö	16
3.3.1.	Parlamentaarne koostöö.....	16
3.3.2.	Piiriülene koostöö ja Läänemere programmi koostöökavad	16
3.3.3.	Kodanikualgatusel põhinev koostöö	16
4.	Kohalik omavalitsus.....	17
4.1.1.	Kohalik omavalitsus kui kodanikuühiskonna alus	17
4.1.2.	Kohalike omavalitsuse rolli suurendamine.....	17
4.1.3.	Piisav ja poliitilistest eelistustest sõltumatu tulubaas.....	17
4.1.4.	Arengut tagav eelarve	17
4.1.5.	Kontroll elutähtsate teenuste üle.....	17
4.1.6.	Teehoiu rahastamise suurendamine.....	17
4.1.7.	Munitsipaalmaa osakaalu suurendamine	17
4.1.8.	Omavalitsuste abi korteri- ja elamuühistutele.....	17
4.1.9.	Omavalitsuste tugi töökohtade loomisele	18
4.1.10.	Kohalike omavalitsuste maakondliku ja üleriigilise koostöö edendamine.....	18
4.1.11.	Omavalitsuste vabatahtliku ühinemise toetamine	18
4.1.12.	Kohalike omavalitsuste struktuuri ja koostöö mehhanismide arendamine.....	18
5.	Majanduspoliitika	19
5.1.	Eesti majandus EL kontekstis – koostöö ja konkurents.....	19
5.1.1.	Euroopa Liit ja majanduskoostöö	19
5.1.2.	Riigi konkurentsivõime tagamine	19
5.1.3.	Allhankijast innovaatiliseks maksimaalse lisandväärtuse andjaks	19
5.2.	Üldeesmärgid	19
5.2.1.	Majanduskasvu tulemused iga pereni.....	19
5.2.2.	Jätkusuutlik Eesti	19
5.2.3.	Riigi ja ettevõtluse partnerlus	19
5.2.4.	Riiklik majandussektor.....	19
5.3.	Teaduspõhine majandus	19
5.3.1.	Teaduspõhine juhtimine ja kõrge lisandväärtusega toodang	19

5.3.2.	Väljaõpe ja kvalifikatsioon.....	20
5.3.3.	Uued töökohad ning väike- ja keskmine ettevõtlus.....	20
5.3.4.	Maavarade efektiivne kasutamine.....	20
5.3.5.	Regionaalse arengu tasakaal.....	20
5.3.6.	EL eeliste ärakasutamine.....	20
5.4.	Fiskaalpoliitika.....	20
5.4.1.	Maksusüsteemi reform.....	20
5.4.2.	EL kohustuste täitmine.....	20
5.4.3.	Maksupoliitika eesmärgid.....	20
5.4.4.	Maksupoliitika meetmed.....	20
5.4.5.	Regionaalsed maksusoodustused.....	20
5.4.6.	Võitlus varimajandusega.....	20
5.4.7.	Hariduse, kultuuri ja sotsiaalsektori rahastamise tagamine.....	20
5.5.	Transport. Turism.....	21
5.5.1.	Meretransport.....	21
5.5.2.	Euroopalik laevanduse toetusprogramm.....	21
5.5.3.	Euroraha transporditaristusse.....	21
5.5.4.	Strateegilised ühendused.....	21
5.5.5.	Kohalikud teed.....	21
5.5.6.	Autostumise ohtude ohjamine: ühistransport ja kergliiklusteed.....	21
5.5.7.	Turismi edendamine.....	21
6.	REGIONAALARENG JA MAAELU.....	22
6.1.	Regionaalse arengu üldpõhimõtted.....	22
6.1.1.	Väldime ääremaastumist.....	22
6.1.2.	Regioonide tasakaalustatud areng.....	22
6.1.3.	Piirkondade kommunikatsioonide ja infrastruktuuride arengu tagamine.....	22
6.1.4.	Tõmbekeskuste võrgu jätkuv arendamine.....	22
6.1.5.	Regionaalpoliitika ja Euroopa Liidu poliitika.....	22
6.2.	Maaelu.....	22
6.2.1.	Üldine eesmärk.....	22
6.2.2.	Põllumajandushariduse tähtsus.....	22
6.2.3.	Ekspordile suunatud tootmine.....	22
6.2.4.	Kalandus.....	22
6.2.5.	Mahetootmine.....	23
6.2.6.	Eesti põllumajanduskaubad Euroopa Liidu turul.....	23
6.2.7.	Kesk- ja väikeettevõtlus maaelu edendajana.....	23

6.2.8.	Taastuenergia kasutamine.....	23
6.2.9.	Kogukonna roll maaelu edendamisel	23
6.2.10.	Ühistegevus	23
7.	HARIDUS JA TEADUS.....	24
7.1.	Hariduskorralduse üldpõhimõtted	24
7.1.1.	Kvaliteetne ja kättesaadav haridus on Eesti jätkusuutlikkuse tähtsaim tegur	24
7.1.2.	Noorte võimete väljaarendamine	24
7.1.3.	Hariduse pidev kaasajastamine	24
7.1.4.	Erinevate haridusastmete harmooniline arendamine	24
7.1.5.	Õppekavade seotus praktilise elu vajadustega	24
7.1.6.	Eesti keele õppimise võimaluste parandamine.....	24
7.1.7.	Hariduse, kasvatustöö, huvihariduse ja noorsootöö sünergia	24
7.1.8.	Pedagoogid	24
7.1.9.	Erivajadustega lapsed.....	24
7.2.	Koolikeskkond ja koolivõrgustik	25
7.2.1.	Turvaline ja õppimist soodustav keskkond	25
7.2.2.	Kodu ja kooli koostöö, lapsevanemate ja perekonna tugi	25
7.2.3.	Ühtluskool ja kodulähedane põhikool.....	25
7.2.4.	Tasuta koolieine	25
7.3.	Kutseharidus.....	25
7.3.1.	Kutsehariduse tähtsustamine.....	25
7.3.2.	Üld- ja kutsehariduse koostööst.....	25
7.4.	Noortepoliitika ja huviharidus	25
7.4.1.	Noored meie ühiskonnas.....	25
7.4.2.	Terves kehas terve vaim	25
7.4.3.	Kodanikukasvatus.....	26
7.4.4.	Kaasotsustamine	26
7.4.5.	Tegijat tunnustatakse	26
7.4.6.	Kedagi ei tohi jätta tähelepanuta	26
7.4.7.	Erivajaduste arvestamine	26
7.4.8.	Huvihariduse mitmekesisus ja sünergia erinevate haridustöö vormidega	26
7.5.	Kõrgharidus	26
7.5.1.	Kõrghariduse kättesaadavus	26
7.5.2.	Üliõpilaste sotsiaalsed garantiid ja õppelaen.....	26
7.5.3.	Doktoranditoetus	26
7.5.4.	Noorte võimete välja-arendamise maksimaalne toetamine.....	26

7.5.5.	Stabiilne rahastamine ja korralik palk	27
7.5.6.	Mõistlikud proportsioonid eesti- ja ingliskeelse õppe vahel.....	27
7.5.7.	Rahvusvahelistumine.....	27
7.5.8.	Välistudengid	27
7.5.9.	Ühiskonna vajaduste kaitsmine.....	27
7.5.10.	Õpingute ühitamine kutsetöoga	27
7.6.	Teadus ja innovatsioon.....	27
7.6.1.	Teaduse roll Eesti ühiskonnas	27
7.6.2.	Teaduse rahastamine	27
7.6.3.	Erasektori kaasamine teaduse rahastamisse	27
7.6.4.	Teadusprojektide rakendusliku väärtuse hindamine	27
7.6.5.	Teadustöö tulemuste kättesaadavus ning populariseerimine	28
7.6.6.	Doktorikraadiga spetsialistide väärtustamine.....	28
7.6.7.	Hariduse, teaduse ja kultuurialane koostöö.....	28
8.	KULTUURIPOLIITIKA.....	29
8.1.	Eesti keele arendamine ja kaitse	29
8.1.1.	Rahvuskultuuri ja eesti keele kaitse	29
8.1.2.	Eesti keel kui rahvusliku kultuuri vundament	29
8.2.	Professionaalse kõrgkultuuri toetamine	29
8.2.1.	Professionaalse kõrgkultuuri arengu toetamine	29
8.2.2.	Kultuuritegelaste eneseteostuse kindlustamine	29
8.3.	Rahvakultuuri edendamine ja kultuuripärandi kaitse	29
8.3.1.	Rahvakultuuri toetamine.....	29
8.3.2.	Kultuuriliselt omapäraste piirkondade arengu toetamine	29
8.3.3.	Rahvaraamatukogud ja nende roll	29
8.3.4.	Rahvakultuur kaasaegses digimaailmas	29
8.3.5.	Eestis elavate rahvaste kultuuri viljelemise võimalikkus.....	29
8.3.6.	Muinsuskaitse.....	30
8.3.7.	Kultuurikandjate töö väärtustamine	30
8.4.	Kehakultuur ja sport	30
8.4.1.	Kehakultuuri ja spordi tähtsus tervete eluviiside ja rahva tervise edendamisel.....	30
8.4.2.	Rahvaspordi ja tippspordi arengustrateegia vajalikkus.....	30
8.4.3.	Andekate sportlaste toetused	30
8.4.4.	Sporditaristu renoveerimine	30
8.4.5.	Tippsportlaste väärtustamine	30
8.4.6.	Invasport.....	30

8.5.	Meediapoliitika.....	30
8.5.1.	Avaliku teabe usaldusväärsuse tagamine.....	30
8.5.2.	Avaliku ja kommertsteabe lahus hoidmine.....	30
8.5.3.	Kohalike omavalitsuste meediakanalid.....	30
9.	TERVISHOIUPOLIITIKA.....	31
9.1.	Kurss tervishoiureformile.....	31
9.1.1.	Tervishoiusüsteemi üldine olukord.....	31
9.1.2.	Olulisemad kitsaskohad.....	31
9.1.3.	Tervishoiureformi eesmärk.....	31
9.1.4.	Juhitav tervishoiuvõrk.....	31
9.2.	Tervishoiureformi komponendid.....	31
9.2.1.	Teaduspõhise reformi vajalikkus.....	31
9.2.2.	Kiirabi, perearst, õendus uues süsteemis.....	31
9.2.3.	Erameditsiini võimalused.....	31
9.2.4.	Tervishoiu rahastamise allikad.....	31
9.2.5.	Tervishoiuteenuste ökonoomsuse teed.....	31
9.2.6.	Terviseametist kompetentsikeskuseks.....	31
9.2.7.	Kontroll ja järelvalve.....	32
9.2.8.	Tervishoiureformi tulemus – kaasaegsem, odavam, juhitavam.....	32
10.	SOTSIAALNE TURVALISUS JA HOOLEKANNE.....	33
10.1.	Sotsiaalpoliitika.....	33
10.1.1.	Esmane eesmärk.....	33
10.1.2.	Riigi ja kodaniku ühine vastutus.....	33
10.1.3.	Tugev sotsiaalvõrgustik, haritud spetsialistid.....	33
10.1.4.	Haritud sotsiaaltöötajate koolitamine.....	33
10.1.5.	Preventsioon.....	33
10.1.6.	Paindlike töörežiimide rakendamine.....	33
10.2.	Erivajadustega inimesed.....	33
10.2.1.	Erivajadustega inimesed tavaelus.....	33
10.2.2.	Puuetega inimestele suunatud teenused.....	33
10.2.3.	Erikoolid, hooldushaiglad ja hooldekodud.....	34
10.3.	Pensionipoliitika.....	34
10.3.1.	Euroopa Liidu taseme poole.....	34
11.	Rahvastiku- ja perepoliitika.....	35
11.1.	Perepoliitika.....	35
11.1.1.	Perekond kui ühiskonna alus.....	35

11.1.2.	Peretoetused	35
11.1.3.	Tasuta lasteaiaharidus.....	35
11.1.4.	Üksikvanemate toetamine	35
11.1.5.	Lastekodust elluastujale tugiisik.....	35
11.2.	Elamuasemepoliitika	35
11.2.1.	Riigi garantiiga eluasemelaenu noortele.....	35
11.2.2.	Munitsipaal- ja sotsiaal-eluruumid.....	35
11.2.3.	Varjupaikade kohtade arvu suurendamine	35
11.2.4.	Kodutute re-sotsialiseerimine	35
11.2.5.	Sundüürnikud	35
11.3.	Rändepoliitika.....	36
11.3.1.	Üldprintsiibid	36
11.3.2.	Võõrtööjõu kasutamise reguleerimine.....	36
11.3.3.	Ajutise rände regulatsioon	36
11.3.4.	Immigrantide palgapoliitika.....	36
11.3.5.	Immigrantide kohene arvele võtmine	36
11.3.6.	Toetus re-migrantide tööle rakendamisel.....	36
11.3.7.	Perekondade taasühinemise toetamine	36
11.4.	Koostöö rahvuskaaslastega kogu maailmas	36
11.4.1.	Rahvuskaaslaste poliitika.....	36
11.4.2.	Eesti keel ja kultuur välismaal	36
12.	KESKKONNAPOLIITIKA	37
12.1.	Üldsuunad.....	37
12.1.1.	Keskkonnapoliitika põhieesmärgid.....	37
12.1.2.	Keskkonnakoolitus.....	37
12.1.3.	Keskkonnakaitse ja majandus.....	37
12.1.4.	Maavarade loodusäästlik kaevandamine ja põhjavee kaitse	37
12.1.5.	Tark jäätmemajandus	37
12.1.6.	Rannikumere reostuskoormuse vähendamine ja kaitse	37
12.1.7.	Autostumise keskkonnakahjude ohjamine	37
12.1.8.	Keskkonnasäästlik energiakasutus	38
12.1.9.	Metsade keskkonnasäästlik ja jätkusuutlik kasutamine.....	38
12.1.10.	Hüvitised ja trahvid.....	38

1. KESKERAKONNA PÕHIVÄÄRTUSED – DEMOKRAATLIK, HARITUD, JÕUKAS JA JÄTKUSUUTLIK RAHVAS

1.1. Demokraatliku ühiskonna olulised põhimõtted

1.1.1. Kodanike põhiõiguste kaitse

Keskerakond peab tähtsaks, et riigivõimu teostataks austusega inimeste ja nende põhiõiguste suhtes. Üldiste inimõiguste kaitse, diskrimineerimise vältimine kõikides selle vormides, võrdne kohtlemine, võrdsete võimaluste loomine, solidaarsus, hoolivus, sallivus, pluralism ja vabadus – need on meie ühiskonna põhiväärtused.

1.1.2. Solidaarsusprintsii

Loosung „Vabadus, võrdsus, vendlus“ ei ole belletristiline mõiste, vaid rõhutab vajadust ühiskonda tasakaalukalt juhtida. Kui on liiga palju vabadust, kaob võrdsus. Kui absolutiseerida võrdsust, kaob vabadus. Mõistliku tasakaalu loomiseks nende vahel on hädavajalik vendluse ehk tänapäevases mõttes solidaarsuse printsii.

1.1.3. Võimude tasakaal

Peame oluliseks võimude – seadusandliku, täidesaatva ja kohtuvõimu – vastastikust tasakaalustatust ning praeguseks ülepaisutatud täidesaatva võimu mõningast ohjamist.

1.1.4. Subsidaarsus- ehk lähedusprintsii.

Austame subsidaarsusprintsii – paikkonda puudutavate otsuste langetamist just selles paikkonnas, mille elu see otsus mõjutab. See tagab kohalike vajaduste ja traditsioonide parema arvestamise ning lõppkokkuvõttes piirkondade jätkusuutliku arengu. Riigi keskvõimude tasandil tuleb lahendada sellised küsimused, mis oma olemuselt vajavad üldriiklikku reguleerimist või võimaldavad oluliselt paremat tulemust õiguste kaitse, teenuste kvaliteedi või säästlikkuse osas. Subsidaarsusprintsii järjekindel rakendamine kätkeb endas parlamentarismi ja kohaliku omavalitsuse austamist ja edendamist. Kohalike omavalitsuste elujõulisus on tugevaks vastukaaluks korporatiivse riigi mudelile.

1.1.5. Kvaliteetne avalik teave

Demokraatliku ühiskonna üheks olulisemaks tunnuseks on inimeste võimalus saada piisavalt mitmekesist ja kvaliteetset teavet poliitiliste eelistuste kujundamiseks. Iga inimese õigus ausale ja kättesaadavale teabele on üks tema põhiõigustest. Erakondade, Riigikogu ja valitsusaparaadi poolt avalikku- sele pakutav teave peab olema kvaliteetne ja piisav poliitika jälgimiseks ja mõtestamiseks. Peame oluliseks mitmekesist ja tasakaalustatud meediaruumi, vajadusel tuleb riigil selle saavutamiseks sekkuda.

1.2. Riikluse ja demokraatia arendamine

1.2.1. Järjepidevuse austamine

Meie poliitilise tegevuse keskseks põhimõtteks on eelnevate põlvkondade panuse austamine. Väärtustame Eesti riigi järjepidevust. Hindame ja austame meie riigi rajajaid, Vabadussõja võitlejaid ja Eesti riigi majandusliku baasi loojaid. Hindame vääriliselt nende põlvkondade tööd, kes tagasid meie rahva, kultuuri ja majanduse põhialuste kestma jäämise nõukogude anneksiooni aastatel ning tegid võimalikuks meie riikliku iseseisvuse taastamise. Tunnustame ja hindame neid, kes suutsid võõrsil viibides säilitada ja rikastada meie rahva kultuuritraditsioone ning olid abiks riikliku iseseisvuse taastamisel.

1.2.2. Demokraatliku juhtimise täiustamine

Keskerakond on läbi aegade pidanud oluliseks inimeste suuremat sõnaõigust poliitikas. Lisaks esindusdemokraatia kvaliteedi tõstmisele seisame jätkuvalt selle eest, et rahvas saaks valida presidenti ja otse väljendada oma eelistusi ka valimiste vahel rahvaküsitluste, rahvahääletuste, osalusveebi ja teiste lahenduste abil. Väärtustame erakonnana vahetut kontakti valijatega ning korraldame jätkuvalt otsekohtumisi ja üritusi.

1.2.3. Kodanikualgatus

Soosime kodanikualgatusi ja suuname avalikkuse loomingu energiat Eesti ühiskonna ühtekuuluvustunde arendamisel. Soodustame inimeste huvi, initsiatiivi ja aktiivsuse koondumist nende eneste ning teiste heaolu tagamisele ja erinevate sotsiaalsete, kultuuriliste, keskkonnakaitseliste jm oluliste probleemide lahendamisele.

1.2.4. Üldrahvalikud arutelud

Seome riigi elu erinevate valdkondade mastaapsete otsuste ja reformikavade kinnitamise neile eelnevate laiaulatuslike aruteludega, millesse on kaasatud nii vastavate valdkondade teadlased ja praktikud kui ka erinevate huvirühmade esindajad.

1.2.5. Parlamentaarne demokraatia

Eesti parlamentarism vajab arendamist ja tugevdamist. Senised arengud on kahandanud Riigikogu kui rahvaesinduse otsustusvõimet täitevvõimu õiguste kasvatamise arvel. Parlamendile on vaja luua tingimused, mis võimaldavad tal valitsusasutuste tööd sisuliselt kontrollida ja hinnata. Selleks on parlamendiliikmetele vaja ka piisava kvaliteediga tugimeeskonda, tagamaks nende teabe-, analüüsi- ja arendusvõimekuse.

1.2.6. Rahvaesinduse õiguste laiendamine

Rahvaesindusel peab olema õigus senisest oluliselt rohkem iseseisvalt teavet küsida ja kasutada ning omada võimalust luua senisest tugevamaid uurimiskomisjone, kuhu on võimalik vajaduse korral kutsuda aru andma lisaks ministritele ka oluliste riigiasutuste ja ametkondade juhte (peaprokurör, PPA, KAPO juhid jt), aga samuti erinevate erainstituutide esindajaid ning vastava teemaga seotud kodanikke.

1.3. Kodakondsuspoliitika

1.3.1. "Hallid passid" peavad kaduma

Seame eesmärgiks määratlemata kodakondsusega või võõrriigi kodakondsusega isikute arvu mini-meerimise ja Eesti kodanike arvu kasvamise. Enne 1991. aastat Eestis elanutele tuleb kodakondsus anda lihtsustatud korras.

1.3.2. Eestis sündinud lapsed peavad saama Eesti kodakondsuse

Lapsed, kes on sündinud Eestis ja kellel vähemalt üks vanematest on Eesti püsiv elanik, peavad saama Eesti kodakondsuse.

1.4. Kodanike õiguste ja vabaduste kaitse

1.4.1. Õiguste ja kohustuste tasakaal

Püüdleme ühiskonna poole, kus kodanike õigused ja kohustused on tasakaalus.

1.4.2. Elanikkonna õiguskaitse

Iga Eesti inimese põhiseaduslikud õigused peavad olema kaitstud nii kodu- kui välismaal. Maakonna-keskuste õigusabibüroode võimalusi ja kvaliteeti tuleb edasi arendada. Oma õiguste kasutamine ja tagamine – õigusabist kohtus kohtutäiturite ja tehnilisemate toiminguteni – peab olema inimeste jaoks taskukohane. Peame vajalikuks suurendada vaidluste ja kaebuste kohtuvälist lahendamist, selleks tuleb ametnikkond efektiivselt tööle rakendada ning lahendada kodanike kaebused kiiresti ja õiglaselt.

1.4.3. Vähemuste õigustega arvestamine

Parlamentaarne demokraatia ei tähenda pelgalt enamuse õigust teostada riigivõimu ükskõik millisel moel ja hoolimata ükskõik millistest väärtustest. Enamuse otsustusmäär on piiratud rahvusvaheliselt tunnustatud ja kaitstud inimõiguste normidega, mille kohaselt tuleb arvestada ka vähemuste õigusi ega või neid enamuse hääle taustal eirata.

1.4.4. Tarbija kaitse

Inimeste õiguste kaitseks argielu ja tarbimise sfääris peame otstarbekaks tugevdada tarbijakaitsega tegelevaid vabatahtlikke ja riiklikke institutsioone. Inimeste kaitseks turu võimaliku omavoli vastu on vajalik jõuline ja läbipaistev kontroll monopolide ja kartellide üle.

1.4.5. Kodanikuharidus ja omaalgatus

Valmidust kodanikurolli kanda toetab piisav kodanikuharidus, mida arendame koostöös ülikoolidega. Toetame kogukondade omaalgatust, vabatahtlike kaasamist, ettevõtlikkust ja ühistegevust.

1.5. Erakonnad

1.5.1. Erakonnad – riigi järjepideva arengu tagajad

Riigi järjepidev ja jätkusuutlik areng ei ole võimalik erinevate ühekordsete „projektiparteide“ või valimisliitude baasil, kes ei kannu vastutust oma poliitika tagajärgede eest. Keskerakond toetab tugevate ja suure liikmeskonnaga erakondade kujunemist, kes on suutelised pidama pidevat argumenteeritud poliitilist dialoogi oma oponentidega ja tagama riigivõimu järjepidevuse ning läbimõeldud uuendamise ning kannavad vastutust oma otsustuste tagajärgede eest.

1.5.2. Erakondade sidemed oma valijatega

Peame oluliseks, et erakonnad oleksid tihedas sidemes oma liikmete ja valijatega ning näitame selles omapoolset eeskujut. Peame otstarbekaks parlamendierakondade aktiivset tegevust maailmavaate edendamiseks ja avalikkuse teavitamiseks ning selleks piisavate ressursside suunamist.

1.6. Keskerakonna siht – keskklassi tugevdamine

1.6.1. Keskklass – ühiskonna jätkusuutliku arengu garant

Eesti jätkusuutliku arengu tagamiseks on vajalik jõuka keskklassi (oma tööga väärtusi loovad kvalifitseeritud oskustöölised ja spetsialistid, väike ja keskmise suurusega ettevõtete omanikud, töötajad-osanikud, haritlased) kujundamine, kes on demokraatliku ja jätkusuutliku ühiskonna arengu peamine garant.

1.6.2. Palgavaesuse kaotamine ja keskklassi kasv alamklassi arvelt

Töötame selle nimel, et Eestis ei saaks esineda palgavaesust. See omakorda eeldab aga töötajate pidevat koolitamist ja täiendõpet, tagamaks võimekust kasutada kaasaegseid tehnoloogiaid ning toota suuremat lisaväärtust. Lõppkokkuvõttes tähendab see alamklassi järjekindlat minimeerimist töötajate hariduse ja kvalifikatsiooni tõstmise ja seeläbi keskklassi kasvu arvel, keskklassi järjekindlat suurendamist ja tugevdamist.

1.6.3. Liit ettevõtjatega

Keskerakond loeb oma tugevateks liitlasteks ettevõtjaid, kes edendavad ausat ettevõtlust, maksavad makse, on orienteeritud teadmispõhisele tootmisele ja ning on valmis osalema innovaatiliste lahenduste leidmises ning tootmise pidevaks moderniseerimiseks vajalike rakenduslike teadusuuringute finantseerimises, edendavad Eesti elu ning soovivad ja suudavad maksta oma töötajatele head palka.

1.6.4. Vähemkindlustatute kaitse ja võitlus ühiskondliku ebaõigluse vastu

Keskerakond seab oma sihiks ühiskonna tasakaaluka ning jätkusuutliku arengu. See eeldab jõulist abi nendele ühiskonnaliikmetele, kes on erinevatel põhjustel langenud ebaõiglase surve või surutise alla.

2. Teovõimeline riik

2.1. Riikluse üldised põhimõtted

2.1.1. Keskvõim ja kohalik omavalitsus

Riigi moodustavad ühelt poolt üleriigilised organid (seadusandlik, täidesaatev ja kohtuvõim) ning teiselt poolt kohalikud omavalitsused. Vaatamata erinevatele üleriigilistele ja lokaalsetele ülesannetele ja erinevatele töömeetoditele on neil üks eesmärk ning koos moodustavad nad ühtse ja tervikliku, oma rahva elu edendamiseks ja tema õiguste kaitsmiseks loodud süsteemi. Keskvõim ja kohalik omavalitsus on kohalike probleemide lahendamisel partnerid, mitte käskude jagaja ja täitja positsioonidel.

2.1.2. Teovõimeline riik

Me ei poolda „lihtsat riiki“, vaid kodanike huvides toimivat, neile hästi kättesaadavat, neid kaitsvat ja teovõimelist riiki. Oluline on riigi piisav strateegiline ja analüütiline võimekus ning suutlikkus rahvalt mandaadi saanud poliitilised eesmärgid teoks teha. Keskerakond taunib tavakodaniku suhtes vaenulikke üleskutseid "riigi kokku tõmbamisele", maksude olulisele vähendamisele ja riigi funktsioonide äri- lisele alusele viimisele. Peame mõistlikuks asjaajamise lihtsustamist ja valitsemislahenduste mitmekesistamist, ent peame võimalikuks vajaduse korral reeglite kehtestamist ja riigi rolli suurendamist.

2.1.3. Ametkondliku killustatuse ületamine

Eesti riigi toimimist häirib tugevalt ametkondliku huvi tähtsustamine – pahatihti langetatakse otsuseid lähtuvalt sellest, mis on kasulik ühele või teisele ametkonnale, mitte aga Eesti riigile tervikuna. Osa eluvaldkondi on killustatud mitme erineva ja tegevusi dubleeriva ministeeriumi vahel. Parlamentarismi tugevdamise oluliseks eesmärgiks on siseriiklike ametkondlike barjääride murdmine ja üldrahvalike huvide prioriteetseks seadmine ning riigi konsolideerimine.

2.1.4. Bürookraatliku asjaajamisstiili järjekindel vältimine

Demokraatliku riigi oluliseks tunnuseks, mille poole me püüdleme, on lihtne ja läbipaistev asjaajamine, selge pühendumus eesmärkidele ja mitte reeglitele või rituaalidele. Sellest tulenevalt seame riigi arendamise üheks prioriteediks bürokraatia ohjamise ja erinevate regulatsioonide ja finantseerimiskeemide mõistusepärase lihtsustamise ning paberivaba asjaajamise edendamise kõikides eluvaldkondades, sh ministeeriumites, riigiasutustes, kohalikes omavalitsustes, haridus- ja teadusasutustes ning sotsiaalsfääri asjaajamises.

2.1.5. Riigi kohalolek kogu Eestis

Peame väga tähtsaks riigiasutuste kohalolekut kogu Eestis, mis tähendab eelkõige seniste maakondlike riigibüroode töö efektiivsuse tõstmist. Kodanikul peab olema võimalus suhelda mistahes ametkonnaga selleks volitatud ametniku vahendusel mistahes maakonnakeskuses.

2.1.6. Riigi mainekujundus

Peame oluliseks Eesti riigi ja tema hariduslembese, kultuurse ja innovaatilise maine kujundamise jätkamist nii Euroopas kui ka laiemalt ning toetame selles töös Eesti ametnikke, diplomaate, ettevõtjaid ja teiste valdkondade esindajaid.

2.2. Teadmistepõhine riik

2.2.1. Teaduse kaasamine juhtimisse

Riigi jätkusuutlikkuse ning rahvusvahelise konkurentsivõime tagamiseks on vältimatu teadmistepõhise juhtimise rakendamine ühiskonnaelu kõikides valdkondades, sh riigi keskasutuste ja erinevate ametkondade ning kohaliku omavalitsuse töös. See eeldab ülikoolide jt institutsioonide intellektuaalse

panuse kaasamist juhtimisotsuste kujundamisse, ühiskonnauuringute ja rakendusteaduslike uuringute tulemuste laiaulatuslikku kasutamist kõikides ühiskonnaelu valdkondades ja juhtimistasanditel.

2.2.2. Positiivsete ja negatiivsete kogemuste teaduslik analüüs

Teadmistepõhise valitsemise kohustuslikuks komponendiks on Eesti arengute põhjalik analüüsimine ning nii positiivsete kui ka negatiivsete kogemuste arvestamine ja teiste riikide kogemuste mehhaanilisest kopeerimisest hoidumine. Vajalik on globaalsete ja Euroopa Liidu arengute arvestamine, ühisosa ja otstarbeka tööjaotuse leidmine liitlastega. See eeldab rakendusuuringute keskuste arendamist ja ka senisest oluliselt suuremat panustamist sotsiaal- ja rahvusteadustesse.

2.2.3. Ühiskonna arengu prognoos ja probleemide ennetamine

Targa ja teovõimelise riigi tunnuseks on erinevates eluvaldkondades tekkivate probleemide varane prognoosimine ning nende ennetamine. See eeldab oluliste ressursside eraldamist erinevate eluvaldkondade arendus- ja ennetuskavade koostamisele.

2.2.4. Ametnikkonna kvalifikatsiooni ja haldussuutlikkuse tõstmine

Peame oluliseks haritud, kõrge haldussuutlikkusega ja kvaliteetset riigiparaati. Ametnike väljaõpe ja täiendkoolitus tuleb korraldada koostöös ülikoolidega senisest oluliselt süsteemsemalt nii riigiteaduste kui valdkondlike eriteadmiste osas. Peame väga oluliseks politseinike, haridus-, teadus-, meditsiini- ja sotsiaaltöötajate, vangivalvurite, päästeametnike, noorsoo- ja sporditöötajate ja riigiametnike töö väärtustamist.

2.2.5. Kvaliteetne teave ja nõustamine

Me elame infoajastul, kus jäävad ellu need, kes valdavad teavet ning oskavad seda kasutada (Jeremy Rifkin). Erinevate ainevaldkondade spetsialistid peavad kaasaegsete (kutse- ja karjääri-, töö-, lastevanemate ja kasvatustöö-, õigus-, võla-, rände-, tarbija-, sotsiaal-, puuetega inimeste, pere- ja lähisuhtevägivalla ohvrite jne) nõustamise süsteemide väljaarendamist ülimalt oluliseks. See osundab selgesti laiema üleriikliku teabe- ja nõustamissüsteemi vajalikkusele, tagamaks elanikele neile vajaliku teabe nii päringutele vastamise, nõustamise kui eri-konsultatsiooni vormis.

2.2.6. Inimesekesksed proaktiivsed teabesüsteemid

Riiklikud registrid ja andmebaasid ning muud erinevad andmekogud sisaldavad rohkesti teavet, mis on oluline inimestele, aga ka organisatsioonidele nende õiguste, võimaluste ja kohustuste sujuvaks ning õigeaegseks teadmiseks ja täitmiseks. Otstarbekas on vastava teabe baasil välja arendada proaktiivne internetipõhine kodanike teavitussüsteem, mis automaatselt ning inimlikus ja arusaadavas vormis jagab asjaosalistele neile vajalikku teavet.

2.2.7. Investeeringud inimkapitali

Eesti ei ole rikas ei maavarade ega loodusressursside poolest ning meie edulugude üheks olulisemaks tagatiseks on olnud meie inimeste väga head teadmised ja oskused ning kõrge tööalane kvalifikatsioon. Meie majanduse konkurentsivõime säilitamiseks on ülimalt suur tähtsus investeeringul nn inimkapitali - töötajate kvalifikatsiooni tõstmine ja elukestvõime õppele reaalse sisu andmine. Peame vajalikuks laialdase riiklikult ning ettevõtluse poolt finantseeritava täiendõppe süsteemi väljaarendamist olemasolevate kutsekoolide ja kõrgkoolide täiendõppe keskuste baasil, kus igal töötajal on võimalus regulaarselt tasuta täiendõpet saada ning oma kvalifikatsiooni tõsta.

2.2.8. Läbimõeldud e-riik

Peame oluliseks e-kanalite kvaliteeti ja turvalisust. Õhinapõhise hoogtöö asemel peame oluliseks e-riigi läbimõeldud ja kainet arendamist, andes endale aru ka selle kogukuludest ja turvariskidest. Avalikust peab hoidma kursis nii edusammude kui probleemidega. Tähelepanu tuleb pöörata inimeste põhiõiguste ja privaatsuse kaitsele üha suurema registrite ulatuse ja riskasutuse tingimustes, samuti turvalisuse kaitsele küberohtude ja automatiseerimise riskide vastu.

3. VÄLIS- JA JULGEOLEKUPOLIITIKA

3.1. Julgeoleku- ja kaitsepoliitika

3.1.1. Kollektiivne julgeolekupoliitika

Eesti peamiseks välis- ja julgeolekupoliitika eesmärgiks on Eesti riigi iseseisvuse ja sõltumatuse, põhiseadusliku korra ning rahva elujärje kindlustamine. Toetame täielikult 2016. aastal kokku lepitud Euroopa julgeolekupoliitika missiooni- ja strateegiakava. Eesti rahvuslik julgeolek ja riigikaitse tugineb meie riigi välis- ja julgeolekupoliitikale. Toetame kollektiivsete julgeolekupoliitiliste tegevuskavade väljatöötamist ning osaleme nende elluviimisel.

3.1.2. Koostöö liitlastega

Toetame globaalset riikidevahelist koostööd rahvusvaheliste julgeolekuriskide vähendamiseks ning turvalisema ja õiglasema maailma loomiseks. Euroopa kaitsepoliitikat tuleb arendada tihedas koostöös NATO ja Euroopa Liiduga, mis loob eelduse edukaks võitluseks inimkonna heaolu ohustava terrorismi, organiseeritud kuritegevuse (sh küberkuritegevuse) ja massihävitusrelvade kontrollimatu leviku vastu.

3.1.3. Ühine välis- ja kaitsepoliitika

Peame otstarbekaks Euroopa Liidu ühise välis- ja kaitsepoliitika jätkuvat laiendamist ja tõhustamist, mille vältimatuks eelduseks on Eesti riigi aktiivne osalemine selle kujundamisel.

3.1.4. Euroopa Liidu välispiir

Peame tähtsaks Eesti riigipiiri lõplikku väljaehitamist ja jätkuvat arendamist võimalikult innovaatilise ja kõrge tehnoloogia alusel. Kuna tegemist on EL välispiiriga, kaasame sellesse töösse Euroopa Liidu materiaalseid ja intellektuaalseid ressursse.

3.1.5. Ebaseadusliku rände ohjamine

Toetame Euroopa Liidu piiri tugevdamist ja kindlustamist ning võimalike sisserändajate taustakontrolli suurendamist, mis loob aluse õiglasele migratsioonipoliitikale kõigi Euroopa Liidu riikide turvalisuse huvides. Ühtlasi peame terrorismi tõkestamiseks Euroopa Liidus vajalikuks üle-euroopaliste infotehnoloogiliste võimaluste väljaarendamist võimalikku terroriohtu kandvate isikute varajaseks tuvastamiseks ja seadusandlusest tulenevas korras vastutusele võtmiseks.

3.1.6. Võitlus terrorismiga

Peame terrorismi igakülgse tõkestamise eelduseks Euroopa Liidu ühist tegevust selles valdkonnas. Pooldame Euroopa Liidu ning selle liikmesriikide välis- ja julgeolekupoliitika allutamist liikmesriikide parlamentide demokraatlikule kontrollile, jättes rahvusparlamentidele õiguse otsustada oma vägede osalemise üle sõjalistes operatsioonides.

3.1.7. Võitlus inimkaubanduse vastu

Peame oluliseks tugevdada Euroopa Liidu inimkaubandusega võitlevaid institutsioone, arendame Eesti ja Euroopa seadusandlust inimkaubandusega võitlemiseks, keskendudes eelkõige rohujuure tasandil töötavatele organisatsioonidele.

3.1.1. Kaitsepoliitika alus

Peame Eesti kaitsepoliitika aluseks aktiivset välispoliitikat, koostööd liitlastega, riigi enesekaitsevõime pidevat suurendamist, kaitseväge arendamist NATO väevõimekuseesmärkide saavutamisel.

3.1.2. Enesekaitsevõime

Peame oluliseks arendada Eesti esmast enesekaitsevõimet. Näeme selle tugevdamise peamise meetmena ohvitseride ja spetsialistide kvalifikatsiooni järjekindlat suurendamist seotuna üldise sõjaväeteenistuse kohustusega, väeteenistuskohuslaste efektiivset eel-ettevalmistust, teadmiste ja oskuste

ning kogemuste omandamist teenistusaja kestel, reservväelaste täiendõpet. Tähtsustame Kaitseliidu ja isamaalist kasvatust edendavate organisatsioonide tööd.

3.1.3. Üldine väeteenistuskohustus

Peame vajalikuks üldise väeteenistuskohustuse säilimist, mis omab lisaks riigikaitsele ka olulist hariduslikku, sotsiaalsest ja kasvatuslikku tähtsust.

3.2. Diplomaatia. Euroopa Liit

3.2.1. Meie püüdlused Euroopa Liidus

Euroopa Liit peab toimima struktuurina, mis soosib liikmesriikide koondumist kõrgeimale võimalikule inimarengu tasemele, toetades parimaid praktikaid töötajate kaitse, kättesaadava tervishoiu ja hariduse, keskkonnakaitse ja teistes valdkondades. Nii tagame igale kodanikule võimalikult kõrge elukvaliteedi.

3.2.2. Diplomaatiline esindatus

Peame otstarbekaks Eesti alaliste esinduste ja saatkondade tööd strateegiliselt olulistest asukohtades üle maailma. Otsime võimalusi tihedamaks koostööks Balti riikide, Skandinaaviamaaade ning teiste Euroopa Liidu liitlastega ühiste esinduste loomisel (nt oma riigi saatkonna puudumisel esindajate tegutsemine naaberriigi saatkonna juures). Eesti diplomaatia on tulemuslik tänu läbimõeldud ja tihedale koostööle liitlastega, sh eelkõige partneritega Euroopa Liidust.

3.2.3. Rahvusvaheline vahendustöö

Toetame diplomaatia ja dialoogi eelistamist sõjalistele konfliktidele ning näeme Eestit tugeva läbirääkija rollis rahvusvahelistes kriisikolletes. Eesti diplomaatia esmane eesmärk on olla ratsionaalne ja neutraalne konfliktilahendaja regioonis ja maailmas.

3.2.4. ÜRO ja rahvusvahelised organisatsioonid

Rõhutame globaalse koostöö tähtsust ja toetame ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamist. Peame vajalikuks Eesti panuse suurendamist nii arengukoostöösse, säästvasse elukeskkonda kui ka võrdsema ja demokraatlikuma maailma saavutamisse. Ühtlasi toetame ÜRO kui organisatsiooni tähtsuse kasvu, mis oleks ühtsem, tegasus ning tõhusam.

3.2.5. Idapartnerluse programmid

Tänu oma ajaloolistele kogemustele ning geograafilisele asendile saab Eesti olla oluliseks lüliks Euroopa Liidu idapartnerluse programmides ning silla ehitajaks Euroopa Liidu ja endiste N Liidu riikide vahel.

3.2.6. Euroopa Liidu laienemine

Pooldame Euroopa Liidu laienemise jätkumist Kopenhaageni kriteeriumide alusel. Kõiki kandidaatriike tuleb kohelda nõudlikult ja samaväärselt, kuid riigi iseärasusi arvestades. Ühtlasi peame oluliseks jätkata panustamist idapartnerluse riikidega koostöö tihendamisse ning nende Euroopa Liitu integreerimisse.

3.2.7. Tugevam teabesild Euroopa Liiduga

Peame oluliseks Eesti elanike paremat informeerimist Euroopa Liidu uutest algatustest ning nende arvamusega arvestamist, aga samuti erinevate Euroopa Liidu teabekogude laialdasemate kasutamise võimaluste loomist.

3.2.8. Rahvusvahelised suhted ja rahvadiplomaatia

Peame oluliseks heanaaberlike suhete arendamist rahvusvahelistes suhetes, kaasates sellesse protsessi ka kodanikudiplomaatia, teadusdiplomaatia, kultuurivahetuse ja noorsoodiplomaatia vahendeid.

3.3. Balti regiooni koostöö

3.3.1. Parlamentaarne koostöö

Tähtsustame võrdõiguslike, heanaaberlike ja igakülselt avarduvate suhete arendamist Eesti naaberriikidega Läänemere ääres, sh eriti Balti regiooni riikidega. Peame oluliseks Eesti aktiivset osalemist erinevates parlamentaarsetes koostöö- ja konsultatiivkogudes ning aktiivse dialoogi pidamist kõigi Eesti naaberriikidega.

3.3.2. Piiriülene koostöö ja Läänemere programmi koostöökavad

Peame olulisteks regionaalpoliitika võimalusteks piiriülese koostöö arendamist ja koostööprogramme Läänemere strateegia realiseerimiseks ning erinevate keskkonnakaitse, tervishoiu, kultuuri, majandus- ja haridusalaste, aga samuti kodanikuühiskonda ja elukeskkonda arendavate ühisprojektide elluviimist koostöös partneritega naaberriikidest.

3.3.3. Kodanikualgatusel põhinev koostöö

Toetame igati kohalikule algatusele ja kogukonna kaasamisele tuginevaid piiriülese koostöö projekte.

4. Kohalik omavalitsus

4.1.1. Kohalik omavalitsus kui kodanikuühiskonna alus

Keskerakond on seisukohal, et kohalikud omavalitsused on kodanikuühiskonna alus. Meie eesmärk kohaliku omavalitsuse poliitika valdkonnas on Eesti Vabariigi Põhiseaduse mõtte kohase kodanikuühiskonna kujunemine ja elanike sisuline kaasatus kohaliku elu küsimuste otsustamisse. Tugineme Euroopa kohalike omavalitsuste harta põhimõtetele.

4.1.2. Kohalike omavalitsuse rolli suurendamine

Kohalike omavalitsuste otsustusõigust ühiskonnaelu juhtimisel ja korraldamisel tuleb suurendada. Pooldame nende iseseisvuse ja vastutuse suurendamist: õiguste laiendamist oma eelarve kujundamisel ja võimaluste loomist neile seadustega pandud kohaliku elu korraldamiseks. Oluline on tugevdada kohalike omavalitsuste maakondliku koostöötasandi koordineerivat ning arengustrateegiaid kujundavat rolli, tagamaks kohalike huvide ja üld-riiklike huvide tasakaalustatud elluviimist.

4.1.3. Piisav ja poliitilistest eelistustest sõltumatu tulubaas

Kohalikele omavalitsustele peavad olema tagatud võimalused kohaliku sotsiaalse infrastruktuuri (lasteaiad, koolid, sotsiaalhoolekande asutused, kultuuri- ja spordiasutused jne) ja tehnilise infrastruktuuri korrashoiuks ja arendamiseks. Kohalikele omavalitsustele tuleb tagada nende ülesannete täitmiseks piisav ning poliitilistest eelistustest sõltumatu tulubaas. Kohalike omavalitsuste arenguvõimaluste ühtlustamise tagamiseks on vajalik õiglaste tasandusmehhanismide rakendamine.

4.1.4. Arengut tagav eelarve

Meie suund on kohalike omavalitsuste tulubaasi viimine sellisele tasemele, mis tagab lisaks igapäevaste ülesannete täitmisele raha ka investeringuteks, põhivara kulumi katmiseks ning projektipõhiste investeringutoetuste kasutamise omaosaluse katteks.

4.1.5. Kontroll elutähtsate teenuste üle

Elutähtsate üldkasutatavate kommunikatsioonide ja infrastruktuuri (ühisveevärk, kanalisatsioon, soojusvõrgud, ühistransport) stabiilse ning jätkusuutliku toimimise eest, sõltumata nende omandivormist, vastutab kohalik omavalitsus. Omavalitsustel peab olema tagatud kontroll elutähtsate teenuste asjakohase korraldamise üle nii tava- kui ka kriisiolukorras.

4.1.6. Teehoiu rahastamise suurendamine

Pöörame senisest suuremat tähelepanu kohalike teede ning tänavate võrgu arendamisele, suurendades selleks järk-järgult kohalike teede hoiu rahastamist. Strateegiliselt tähtsate ühenduste kõrval tuleb tagada ka kohalike teede ning linnatänavate ja oluliste liiklussõlmede kaasaegne tase ning läbilaskevõime.

4.1.7. Munitsipaalmaa osakaalu suurendamine

Munitsipaalmaa osakaalu tuleb suurendada ning elukeskkonna ja ettevõtluse arendamiseks vajalik maa munitsipaliseerida.

4.1.8. Omavalitsuste abi korteri- ja elamuühistutele

Kohalikud omavalitsused peavad jätkuvalt toetama korteri- ja elamuühistuid ning osutama korteriomanikele vajadusel abi korteri- ning elamuühistute eesmärgipärase toimimise korraldamiseks.

4.1.9. Omavalitsuste tugi töökohtade loomisele

Keskerakond peab oluliseks kujundada ettevõtluse arendamise ja töökohtade loomise soodustamise ülesanne omavalitsustele seadusega pandud tegelikuks õiguseks ja kohustuseks koos vastava rahastamisega.

4.1.10. Kohalike omavalitsuste maakondliku ja üleriigilise koostöö edendamine

Edendame kohalike omavalitsuste maakondlikku ja regionaalset koostööd ning suurendame nende rolli suurendamist arengu kavandamisel ja planeeringute koostamisel.

4.1.11. Omavalitsuste vabatahtliku ühinemise toetamine

Keskerakond toetab majanduslikult ja regionaalpoliitiliselt põhjendatud ning kohaliku rahva poolt heakskiidetud omavalitsuste vabatahtlikke ühinemisi ja eri tasandite koostööd.

4.1.12. Kohalike omavalitsuste struktuuri ja koostöö mehhanismide arendamine

Omavalitsuste ühinemine kiirendab külade eneseteadvuse tugevnemist. Keskerakond taotleb küla ja külavanema rolli selgemat teadvustamist ühiskonnas ning vastava õigusliku regulatsiooni elu vajadustega vastavusse viimist. Peame oluliseks, et osavalla ja külavanema õigused ja kohustused on seadusega määratletud.

5. Majanduspoliitika

5.1. Eesti majandus EL kontekstis – koostöö ja konkurents

5.1.1. Euroopa Liit ja majanduskoostöö

Toetame Eesti aktiivset tegevust Euroopa Liidu raames, väärtustades innovatsiooni, mis tagab kõrge konkurentsivõime kiiresti muutuvmas maailmas. Peame oluliseks barjääride kaotamist digitaalsel ühiskondlikul, sh ühtse digitaalse tollikeskkonna loomist.

5.1.2. Riigi konkurentsivõime tagamine

Riigid konkureerivad investeringute pärast ning see konkurents ainult tiheneb. Eesti peab kasutama oma eelist väikeriigina – olema paindlik ning kiire kohanemisvõimega. Me oleme suutnud luua sobivad regulatsioonid uut moodi majandusele, kuid samas ei tohi ära unustada klassikalist majandust - töötlevat tööstust ning transiiti.

5.1.3. Allhankijast innovaatiliseks maksimaalse lisandväärtuse andjaks

Me ei saa tegeleda ainult rikkuse ümberjagamisega, vaid oluline on suurendada Eesti majanduse kogutoodangut. Selleks peame tootmise väärtusahelas tõusma ning muutuma allhankeriigist edukaks ja innovaatiliseks maksimaalset lisandväärtust andvaks riigiks.

5.2. Üldeesmärgid

5.2.1. Majanduskasvu tulemused iga pereni

Majanduskasv ei ole eesmärk iseenesest, vaid see peab jõudma iga Eestimaa pereni. Oluline on Eesti inimese toimetulek ning heaolu, aga mitte majanduskasvu number statistikas. Peame väga oluliseks, et töötasu alammäära suhe keskmise palka ei lange madalamale kui 40%. Riik peab tegema kõik selleks, et vähendada ebavõrdsust ühiskonnas. Vaid nii saab sidusama ühiskonna, kus iga inimene tunneb ennast väärtustatuna. Eesti majanduskasv peab tagama meie elatustaseme järgi jõudmise Euroopa Liidu keskmisele.

5.2.2. Jätkusuutlik Eesti

Keskerakonna majanduspoliitika nurgakiviks on sotsiaalse turumajanduse arendamine. Meie eesmärk on vähendada ebavõrdsust ühiskonnas ja tagada regionaalne areng kogu Eestis.

5.2.3. Riigi ja ettevõtete partnerlus

Töötame selle nimel, et riik oleks ettevõtete partner, luues nende arenguks soodsad tingimused, arendades infrastruktuure, eraldades sh teede korrashoiuks ja ehitamiseks rohkem vahendeid ning kaitstes ettevõtteid ebaausa konkurentsi eest.

5.2.4. Riiklik majandussektor

Toetame riiklike ettevõtete säilimist strateegiliselt oluliste valdkondades, mis muuhulgas peavad tagama energia varustuskindluse ja energiasõltumatuse, püsiva raudteetranspordi jne. Riiklikku majandussektorit tuleb majandada senisest efektiivsemalt ning riik peab püstitama riigiettevõtetele selgelt fikseeritud eesmärgid.

5.3. Teaduspõhine majandus

5.3.1. Teaduspõhine juhtimine ja kõrge lisandväärtusega toodang

Majanduse juhtimisotsused peavad põhinema teadusuuringutel, mille tulemused peavad jõudma praktikasse. See on üheks eelduseks kõrge lisandväärtusega lõpptoodangu loomiseks ning töövõtjatele konkurentsivõimelise palga tagamiseks.

5.3.2. Väljaõpe ja kvalifikatsioon

Peame väga oluliseks töötajate väljaõppe ja kvalifikatsiooni kasvu vastavuses majanduse vajadustega, mille olulise komponendina näeme ettevõtjate ja riigi ühiseid meetmeid regulaarse täienduskoolituse süsteemi rajamisel. Töötajate kõrge kvalifikatsioon ning selle täiendamine võimaldab ulatuslikumat innovatsiooni majanduses, kõrgemini tasustatavate töökohtade loomist ja hoiab ära Eesti inimeste tööle siirdumise välismaale.

5.3.3. Uued töökohad ning väike- ja keskmine ettevõtlus

Toetame koostöös omavalitsustega aktiivselt uute töökohtade loomist. Peame oluliseks ja toetame väike- ja keskmise suurusega ettevõtete loomist nii linnas kui maal.

5.3.4. Maavarade efektiivne kasutamine

Töötame selle heaks, et Eesti muutuks tooraineid eksportivast riigist väärindatud tooteid eksportivaks riigiks. Eesti maavarasid väärindades toetame põlevkivist võimalikult kõrge lisandväärtusega toodete valmistamist.

5.3.5. Regionaalse arengu tasakaal

Regionaalse ebavõrdsuse vähendamiseks suuname enam investeeringuid ja arendustoetusi majanduslikult nõrgematesse piirkondadesse.

5.3.6. EL eeliste ärakasutamine

Kasutame maksimaalselt ära Euroopa Liidu reeglistikust tulenevad võimalused Eesti huvide kaitseks.

5.4. Fiskaalpoliitika

5.4.1. Maksusüsteemi reform

Valmistame ette maksureformi, lähtudes sotsiaalse õigluse tagamise ja ettevõtluse toetamise ning keskklassi tugevdamise eesmärgist.

5.4.2. EL kohustuste täitmine

Eesti peab täitma kõiki ELi liikmesriigina endale võetud ülesandeid ning kohustusi ning kasutama targalt ELi lubatud maksuerisusi. Maksud ja eelarve peavad omandama senisest aktiivsema rolli ühiskonna harmoonilisema arengu kindlustamisel. Meie maksustruktuur on olnud ELi keskmisest oluliselt erinev ning see on toonud suurema maksukoormuse just madalamapalgalistele.

5.4.3. Maksupoliitika eesmärgid

Maksukeskkond peab tagama piisava tulude ümberjaotamise, motiveerima töötamist, soodustama ettevõtlust ja kindlustama omavalitsustele piisava tulubaasi. Keskerakonna maksupoliitika eesmärgiks on soodustada kõrget palka ja madalaid hindu.

5.4.4. Maksupoliitika meetmed

Kehtestame klassikalise ja euroopaliku astmelise tulumaksusüsteemi. Taastame klassikalise ettevõtluse tulumaksu ning takistame ettevõtete kasumi maksuvabalt välja viimist. Muudame ettevõtlust pärssivat sotsiaalmaksu. Hoiame alampalga ning keskmise vanaduspensioni tulumaksuvabana.

5.4.5. Regionaalsed maksusoodustused

Loome regionaalseid maksusoodustusi, suurendame omavalitsuste rolli kohalike maksude määramisel, kehtestame pärandi- ja kinnisvaramaksu suurtele varadele.

5.4.6. Võitlus varimajandusega

Suurendame ausa konkurentsi toetamiseks Maksu- ja Tolliameti vahendeid võitluseks varimajandusega.

5.4.7. Hariduse, kultuuri ja sotsiaalsektori rahastamise tagamine

Peame oluliseks riigi kulutuste suurendamist haridusele, kultuurile ning majandus- ja sotsiaalarengule.

5.5. Transport. Turism.

5.5.1. Meretransport

Eesti on mereriik ja oluline partner transiiditeel. Seetõttu on laevastikul, sadamatel ja ühendusteedel eriline roll meie riigi positsioonide tugevdamisel maailmaturul ja maksebilansi tasakaalustamisel.

5.5.2. Euroopalik laevanduse toetusprogramm

Käivitame laevanduse arengu toetamiseks ja laevastiku konkurentsivõime tõstmiseks Euroopa Liidu regulatsioonidele vastava toetussüsteemi. Toome Eesti laevad Eesti lipu alla.

5.5.3. Euroraha transporditaristusse

Kaasame maksimaalselt Euroopa Liidu erinevate toetusfondide vahendeid olulisemate maanteed, raudteede ja teiste infrastruktuuriobjektide ehitamiseks ja liiklusohutuse tõstmiseks.

5.5.4. Strateegilised ühendused

Eesti arengu tagamiseks on vajalik strateegiliste ühenduste arendamine ja moderniseerimine. Toetame Tallinn-Helsingi tunneli arendamist ning Rail Balticu valmimist. Ehitame Tallinn-Tartu, Tallinn-Pärnu ja Tallinn-Narva maanteetrassid 2+2-realiseks. Toetame Tallinnas üleriigilise tähtsusega transpordikoridoride väljaehitamist.

5.5.5. Kohalikud teed

Suurendame kohalike teede hoiuks ettenähtud vahendeid ning peame oluliseks teede mustkatte alla viimist. Tagame kvaliteetsed ja mugavad regionaalsed ühendused.

5.5.6. Autostumise ohtude ohjamine: ühistransport ja kergliiklusteed

Arendame välja mugava, keskkonnasõbraliku, inimeste vajadustele vastava ja kasutajale soodsa ühistranspordisüsteemi ning rajame üleriikliku kergliiklusteede võrgustiku. Arendame maakondlikku ühistransporti ning tagame selle tasuta kättesaadavuse, et seeläbi parandada inimeste tööhõivet ning sotsiaalsete ja kultuuriliste teenuste kättesaadavust.

5.5.7. Turismi edendamine

Loomme eeldused Eesti turismipotentsiaali, sh vee- ja loodusturismi ning konverentsiturismi senisest laialdasemaks kasutamiseks.

6. REGIONAALARENG JA MAAELU

6.1. Regionaalse arengu üldpõhimõtted

6.1.1. Väldime ääremaastumist

Väikeriigil ei tohi olla ääremaid. Meie eesmärk on vähendada regionaalse arengu suurt ebaühtlust ning tagada Eesti regionaalselt ja sotsiaalselt terviklik ja tasakaalustatud areng. Toetame jõuliselt erinevate piirkondade konkurentsivõimet tugevdavaid arendusprogramme.

6.1.2. Regioonide tasakaalustatud areng

Eesti regionaalselt tasakaalustatud arengu aluseks seame kvaliteetse tehnilise ja sotsiaalse infrastruktuuri ning oluliste avalike teenuste kättesaadavuse kogu Eestis. Näeme piirkondlike erinevuste tasandamise ühe võimalusena territoriaalselt diferentseeritud maksusüsteemi rakendamist.

6.1.3. Piirkondade kommunikatsioonide ja infrastruktuuride arengu tagamine

Riigi ülesanne on toetada kaugemaid piirkondi nende asendist tulenevate majanduslike ja sotsiaalsete probleemide lahendamisel ja teiste piirkondadega samaväärse tehnilise taristu (teed, sadamad, elektrivarustus, kiire internet, ühistransport jms), sotsiaalse infrastruktuuri (koolid, lasteaiad, spordi-, kultuuri-, tervisekeskused jms) ning oluliste avalike teenuste kättesaadavuse tagamisel. Peame oluliseks kaasaja nõuetele vastava elektroonilise side ja vastavate kvaliteetse teenuste kättesaadavuse kogu riigi territooriumil, kaasa arvatud väikesaared ning hõreda asustusega piirkonnad.

6.1.4. Tõmbekeskuste võrgu jätkuv arendamine

Linnad ja alevid on üheaegselt nii elanike igapäevane elukeskkond kui ka teenindus-, kaubandus- ja ühiskonnaelu keskused. Elukorraldus linnades ja alevites peab vastama meie igapäevaelu vajadustele ja tavadele ning olema turvaline. Keskuse võimest toimida arengumootorina sõltub kogu mõjupiirkonna konkurentsivõime ning sellest tulenevalt ka areng, mistõttu riik peab kujundama programmilised võimalused keskuste võrgu jätkuvaks arendamiseks.

6.1.5. Regionaalpoliitika ja Euroopa Liidu poliitika

Peame jätkuvalt oluliseks Eesti tervikliku ja tasakaalustatud regionaalse arendamise vajadustest lähtuva sisemaise regionaalpoliitika integreerimist Euroopa Liidu struktuuripoliitika võimalustega.

6.2. Maaelu

6.2.1. Üldine eesmärk

Keskerakonna eesmärk on Eesti põllumajanduse, kalanduse ja toidutootmise mitmekesine ja jätkusuutlik areng. Riigi ülesanne on aidata tõsta maapiirkondade ettevõtete konkurentsivõimet ja arendada sealset elukeskkonda, et inimestel oleks maal hea elada.

6.2.2. Põllumajandushariduse tähtsus

Peame maaelu arengu vältimatuks eelduseks kõrgetasemeliste põllumajandusharidusasutuste olemasolu. Toetame nende juures olevate praktikabaaside, sealhulgas katseseadmete kaasajastamist ja neile stabiilsete investeeringute tagamist.

6.2.3. Ekspordile suunatud tootmine

Põllumajandustoodete töötlemine ja eksport on oluline nii põllumajandussektori konkurentsivõime kui kogu riigi majanduse seisukohalt. Mida rohkem välja müüdavast toorainest kohapeal väärintatakse, seda kõrgem ja stabiilsem sissetulek on tagatud Eesti põllumehele ja toidusektorile ning seeläbi luuakse ka uusi töökohti.

6.2.4. Kalandus

Peame oluliseks kalavarude keskkonnahoidlikku majandamist ja püügivõimaluste kättesaadavuse parandamist.

6.2.5. Mahetootmine

Eesti viljakad põllud, liigirikad rohumaad, metsad, rabad, meri, järved ja jõed on juba sajandeid olnud oluliseks toiduallikaks. Peame väga oluliseks, et Eesti inimeste toidulaual oleks puhas kodumaine toit nii täna kui ka tulevikus.

6.2.6. Eesti põllumajanduskaubad Euroopa Liidu turul

Tagame Eesti põllumeestele senisest õiglasemad konkurentsitingimused Euroopa Liidu ühisturul. Seisame selle eest, et Eesti põllumehele oleksid tagatud teiste Euroopa Liidu liikmesriikidega võrdsed toetusmäärad.

6.2.7. Kesk- ja väikeettevõtlus maaelu edendajana

Maapiirkondade jätkusuutlikkuse tagamiseks soosime kesk- ja väikeettevõtluse mitmekesisust. Soodustame erinevate toetusmeetmete kaudu maal elavate inimeste toimetulekut, ettevõtlusega tegelemist ja töökohtade loomist.

6.2.8. Taastuenergia kasutamine

Toetame taastuenergia riiklikult suunatavat rakendamist, et väärtustada ja hoida elu maal ning luua täiendavaid võimalusi stabiilseks tööhõiveks. Peame oluliseks tegelemist ringmajandusega, kus ühe tootmisprotsessi jäätmed ja kõrvalsaadused on sisendiks teisele.

6.2.9. Kogukonna roll maaelu edendamisel

Maapiirkonna potentsiaali maksimaalseks kasutamiseks vajame tugevaid kogukondi, kes on valmis võtma vastutuse oma piirkonna arendamise eest, seadma ühiseid eesmärke ja tegema jõupingutusi nende elluviimisel. Maapiirkondade inimesed peavad saama kaasa rääkida kohaliku tasandi otsuste tegemisel. Väärtustame Eesti külaelu arengut ja peame oluliseks siseriiklike regionaalprogrammide jätkumist. Maapiirkonna arendamisel mängib olulist rolli noorte olemasolu, seepärast peame muutma maal elamise ja tegutsemise noortele atraktiivsemaks.

6.2.10. Ühistegevus

Toetame ühistulise tegevuse arendamist. Kuna Eesti põllumajanduse ja toidusektori ettevõtted on võrdluses teiste Euroopa riikidega küllaltki väikesed, on ettevõtetel vaja teha koostööd ning tulla turule ühistulise vormiga, sest ühistegevuse kaudu on tootjad üheskoos tugevamad ja seeläbi ka välisurgudel edukamad.

7. HARIDUS JA TEADUS

7.1. Hariduskorralduse üldpõhimõtted

7.1.1. Kvaliteetne ja kättesaadav haridus on Eesti jätkusuutlikkuse tähtsaim tegur

Haridusel on määrav tähtsus meie väikese riigi rahvusliku identiteedi, kultuuri järjepidevuse ja oma-riikluse tagamisel ja arendamisel. Teaduspõhine tootmine ja innovatsioon ning konkurentsivõimelise majanduse arendamine on võimalikud vaid haritud rahvaga riigis.

7.1.2. Noorte võimete väljaarendamine

Riik vastutab selle eest, et kõikidel andekatel noortel oleks võimalused maksimaalseks eneseteostuseks. Noorte võimed, nii nende intellektuaalsed eeldused kui praktilised oskused, on väikese riigi suuremaid rahvuslikke rikkusi ja peavad saama maksimaalselt välja arendatud. Sellest tulenevalt lasub riigil kohustus toetada ka andekaid õpilasi kõikides kooliastmetes ning võimaldada nende võimete maksimaalne väljaarendamine.

7.1.3. Hariduse pidev kaasajastamine

Meie eesmärgiks on tagada stabiilne ja jätkusuulik hea hariduse andmine Eestis, säilitades selle juures Eesti haridussüsteemi omanäolisus, otstarbekus ja harmoneerimine globaalsete arengutega. Hariduse sisu ja meetodika pidevaks täiustamiseks ja kaasajastamiseks on vaja kriitiliselt hinnata nii Eesti haridussüsteemi seniseid kogemusi kui parimaid kaasaegseid algatusi teistes riikides ning lähtuda mitte ainult ühiskonna tänastest vajadustest, vaid tulevaste vajaduste teaduslikest prognoosidest.

7.1.4. Erinevate haridusastmete harmooniline arendamine

Eesti ühiskond vajab jätkusuutlikuks arenguks kõrgetasemelist alusharidust, üldharidust, kutseõpet nii põhi- kui keskhariduse baasil, kvaliteetset kõrgharidust ning rahvusvahelises koostöös viljeldavat teadustööd. Tasuta eestikeelne haridus peab olema kättesaadav kõigis hariduse astmes.

7.1.5. Õppekavade seotus praktilise elu vajadustega

Õppekava ja ainekavad peavad olema kooskõlas reaalses elus toimuvate arengutega. Oluline on arendada nii õpetajate kui õpilaste digipädevusi, informatsiooni kriitilise töötlemise oskusi, meeskonnatöö kogemusi, suulise ja kirjaliku eneseväljenduse ja teisi üldoskusi. Ülikoolide õppetöö peab olema seotud teadustööga ning tudengid kaasatud teaduslikku uurimistöösse.

7.1.6. Eesti keele õppimise võimaluste parandamine

Igal eesti keelt mittevaldaval Eestis elaval inimesel peab olema võimalus õppida eesti keelt. Mida laiemad on eesti keele õppimise võimalused mujal maailmas, seda jätkusuutlikum on eesti keel.

7.1.7. Hariduse, kasvatustöö, huvihariduse ja noorsootöö sünergia

Noorte õpetamine koolides on harmooniliselt seotud kasvatustööga, huviharidusega, noorsoo- ja sporditööga. Ainult selles koostöös kujunevad igakülgselt haritud ja kultuursed ühiskonna liikmed.

7.1.8. Pedagoogid

Riik peab väärtustama õpetajaid. Selleks peame hoolitsema nende piisava järelkasvu eest, kaasajastama nende ettevalmistust ning tõstma nende töö atraktiivsust. Kõik õppe- ja kasvatustöös osalevad pedagoogid (sh alushariduse, üldhariduskoolide, gümnaasiumite ja kutsekoolide ja erikoolide õpetajad, treenerid, huvihariduse õpetajad, huvialaringide juhid ning noorsootöötajad) peavad saama oma kvalifikatsioonile ja panusele vastavat väärilist palka.

7.1.9. Erivajadustega lapsed

Erivajadustega ning vähema suutlikkusega õpilased peavad saama vajalikku tuge, et omandada võimetekohast haridust. Oluline on laste erivajaduste võimalikult varajane märkamine. Tugiteenused

(sh psühholoogi, logopeedi, eripedagoogi ja sotsiaalpedagoogi abi) peavad olema kättesaadavad kõigis kooliastmetes. Peavad säilima ka hariduslike erivajadustega lastele spetsialiseerunud koolid.

7.2. Koolikeskkond ja koolivõrgustik

7.2.1. Turvaline ja õppimist soodustav keskkond

Koolikeskkond, sõltumata haridustasemest ja kooli tüübist, peab olema õppimist soodustav ja turvaline, õpetajate ja õpilaste ning õpilaste omavaheline suhtlus peab olema vastastikkusel austusel põhinev. Nii õpilased kui õpetajad peavad panustama turvalisema ning igapäevaseks meeldiva keskkonna arendamisse

7.2.2. Kodu ja kooli koostöö, lapsevanemate ja perekonna tugi

Tugevdame koolide koostööd lapsevanematega. Kvaliteetne õppe- ja kasvatustöö on võimalik vaid kodu ja kooli tihedas koostöös.

7.2.3. Ühtluskool ja kodulähedane põhikool

Eesti põhikool on ühtluskool. Põhikoolis tagatakse kõikidele õppijatele võimalus tasuta omandada kvaliteetne põhiharidus oma elukohajärgses koolis. Hea ja kvaliteetne põhiharidus peab olema tagatud ka keskustest eemal. Paralleelselt koolivõrguga tuleb arendada laste kunsti- ja muusikakoolide ning teiste huvikoolide võrgustikku.

7.2.4. Tasuta koolieine

Koolieine on osa toetavast ja turvalisest õppekeskkonnast. Seetõttu tuleb nii lasteaia-, põhikooli-, kutsekoolis ja gümnaasiumis tagada tasuta koolitoit kõigile õpilastele.

7.3. Kutseharidus

7.3.1. Kutsehariduse tähtsustamine

Kutseõpe ning gümnaasiumiharidus peavad olema võrdselt väärtustatud. Oluline on mõista, et ka kutsehariduses omandatavad erialad nõuavad ajakohaseid ja spetsiifilisi oskusi. Toetame töandjate, kutsekoolide ja üldhariduskoolide koostööd ja kutsehariduse jätkuõpet.

7.3.2. Üld- ja kutsehariduse koostööst

Kesk- ja kutseharidus peavad olema teineteist toetavad ning sidusad ning iga õppuri individuaalset võimekust toetav ning arvestama nii õpilaste vajadusi kui muutuva töömaailma ootusi. Üld- ja kutseharidusasutused peavad tegema koostööd, et tagada põhikooliõpilaste võimalused eelkutsesõppeks, tagada tugevamat üldainete õpetamist kutsekoolis ning eelkutses omandamise või valikainete võimalused gümnaasiumi õpilastele.

7.4. Noortepoliitika ja huviharidus

7.4.1. Noored meie ühiskonnas

Noorte väärtustamine on Keskerakonna üks keskseid prioriteete. Noortepoliitika peab lähtuma nii noorte hetkevajadustest kui tulevikutrendidest. Selle kujundamisel on lisaks teadmistepõhisusele oluline noorte enda kaasatus. Noorsootöötreenused peavad olema kättesaadavad igale noorele, sõltumata tema elukohast, erivajadusest või sotsiaalmajanduslikust taustast.

7.4.2. Terves kehas terve vaim

Tähtis on toetada noorte tervet elustiili, mis hõlmab endas nii vaimset kui füüsilist tervist. Ümbritsev keskkond peab soodustama füüsilist aktiivsust. Töötame selle nimel, et lapsed saaksid spordi tegemised vajalikud harjumused terveks eluks kaasa juba lasteaia- ja koolieast.

7.4.3. Kodanikukasvatus

Noortepoliitika peab toetama noorte kasvamist aktiivseteks kodanikeks ning tulevasteks otsustajateks, kes huvituvad ühiskonna protsessidest ning on valmis vastutama ühiskonna arengu eest. Formaalne ja mitteformaalne haridus peavad toetama noorte valmidust osaleda valimistel ja looma eeldused selleks, et noored oskaksid kasutada nii oma passiivset kui aktiivset valimisõigust. Toetame ka noorteühenduste rahvusvahelist koostööd, aitame edendada noorsoodiplomaatiat.

7.4.4. Kaasotsustamine

Noorte, noorteühenduste ja valitsemisasutuste vaheline koostöö peab põhinema koosvalitsemise printsiibil, mille kohaselt noored osalevad nii otsustamises kui otsuste elluviimises. Noori tuleb kaasata kõikides neid puudutavates küsimustes, mitte ainult haridus- ja noortepoliitika küsimustes.

7.4.5. Tegijat tunnustatakse

Noorte panus ühiskonna arengusse, otsustusprotsessidesse ning noorsootöösse on olulisel kohal, seda peab toetama ja tunnustama. Noorteühenduste tegevust tuleb toetada finantsvahenditega nii projektipõhiselt kui ka aastatoetuste näol.

7.4.6. Kedagi ei tohi jätta tähelepanuta

Noored, kes ei õpi ega tööta, vajavad tuge, et suunduda tagasi ühiskondlikku ja tööellu. Nii noorte endi kui Eesti riigi huvides tuleb toetada iga noort, et ta leiaks eneseteostuse ja oleks valmis astuma edukasse iseseisvasse ellu. Selle tagatiseks on läbimõeldud noorsootöö, huviharidus ja –tegevus ning tugimeetmed vähemkindlustatutele.

7.4.7. Erivajaduste arvestamine

Erivajadustega noortele tuleb vajadusel luua alternatiivseid lahendusi ning võimaldada neil osa saada noorsootööst võrdväärselt teiste noortega. Tööturu meetmed ja noorsootöö peavad olema kättesaadavad ja toetama erivajadustega noorte tööellu suundumist ja aktiivset osalemist ühiskonnas.

7.4.8. Huvihariduse mitmekesisus ja sünergia erinevate haridustöö vormidega

Huviharidus- ja tegevus peab olema lastele ja noortele kättesaadav ning valik mitmekesine. Huviharidus- ja tegevus ning formaalharidus peavad olema omavahel seotud nii sisuliselt kui vormiliselt. Formaalhariduses tuleb võtta arvesse õpilase koolivälisest tegevust ning osalemist noorsootöös ning siduda seda maksimaalselt õpingutega.

7.5. Kõrgharidus

7.5.1. Kõrghariduse kättesaadavus

Eestikeelne kõrgharidus peab olema kvaliteetne ja kättesaadav. Kõrgkooli pääsemise ainsaks eelduseks võib olla inimese akadeemiline suutlikkus.

7.5.2. Üliõpilaste sotsiaalsed garantiid ja õppelaen

Üliõpilastele riiklikult tagatud sotsiaalsete garantiide süsteem peab olema terviklik ning toetama üliõpilase õpinguid piisavas mahus, lähtudes seejuures üliõpilase reaalelulisest olukorrast. Õppelaen, õppetoetused ning stipendiumid peavad olema lülitatud ühtsesse, läbimõeldud süsteemi.

7.5.3. Doktoranditoetus

Doktoranditoetus peab olema piisavalt suur, et tagada nominaalajaga lõpetamine ning vähendada nende doktorantide hulka, kes töötavad doktorantuuri kõrvalt, tagamaks inimväärne äraelamine.

7.5.4. Noorte võimete väljaarendamise maksimaalne toetamine

Kvaliteetse kõrghariduse ja tippasemel teaduse alustaladeks on akadeemiline vabadus, ekstsellentsus ning osalemine rahvusvahelises kõrgharidus- ja teadustöös.

7.5.5. Stabiilne rahastamine ja korralik palk

Kõrghariduse rahastamine peab olema stabiilne ning võimaldama õppejõude vääriliselt tasustada.

7.5.6. Mõistlikud proportsioonid eesti- ja ingliskeelse õppe vahel

Kõrghariduses peavad olema mõistlikud proportsioonid eesti ja ingliskeelsete õppekavade vahel. Selleks, et tagada eesti keele kui kultuur- ja teaduskeele areng, peab suurem osa kõrgharidusest toimuma jätkuvalt eesti keeles. Riik peab toetama teadustulemuste publitseerimist ka eesti keeles ning tähtsustama eestikeelse oskussõnavara väljaarendamist ja kaasajastamist.

7.5.7. Rahvusvahelistumine

Rahvusvahelistuvas kõrgharidusmaailmas on oluline üliõpilaste ja õppejõudude mobiilsus. Peame vajalikuks vastutustundlikkust Eesti kõrghariduse turundamisel ja propageerimisel ning välisüliõpilaste vastuvõtmisel.

7.5.8. Välisüliõpilased

Üliõpilasvahetus teiste riikidega rikastab meie kõrghariduspilti, toetab ülikoolide sügavamalt rahvusvahelist spetsialiseerumist ning annab Eestis tugevatel erialadel õppetöö läbiviimiseks vajaliku õppurite "kriitilise massi".

7.5.9. Ühiskonna vajaduste kaitsmine

Mitmetes ühiskonnaelulises valdkonnas valitseb kriitiline spetsialistide puudus. Näeme vajalikul hulgal spetsialistide ettevalmistamise ja nende ametipüsivuse olulise teena stipendiumite kehtestamist ning sellega kaasnevat töökohustuse lepinguid.

7.5.10. Õpingute ühitamine kutsetöoga

Hariduse omandamine peab olema piisavalt paindlik, et võimaldada ka täiskasvanud õppijal ühildada töö ja kõrgharidusõpingud. Sellejuures on oluline roll ka osakoormus- ning kaugõppe võimalustel. Tunnustame koolide ja ülikoolide täiendõppe-alast tööd ning toetame selle laiendamist. Kõrgesti haritud spetsialistid vajavad lisaks enesearendamisele kraadiõppes regulaarset kõrgkoolide põhiseid kõrgesti kvalifitseeritud täiendõpet.

7.6. Teadus ja innovatsioon

7.6.1. Teaduse roll Eesti ühiskonnas

Teadus on vundament, mis tagab meie haridussüsteemi, majanduse, julgeoleku, maaelu, keskkonnakaitse ning ühiskonnaelulise teiste valdkondade kaasaegse rahvusvahelise taseme ning konkurentsivõime. Teaduse laiahaardeline roll ühiskonnas peaks kajastuma ka teaduse rahastamises, mis ei tohi piirduda vaid .

7.6.2. Teaduse rahastamine

Teaduserahastus ei saa põhineda vaid konkurentsipõhisel mudelil. Oluline on, et teaduse baasrahastus võimaldaks tagada teadus- ja arendustegevuse kvaliteedi ning pidada üleval teadustaristut.

7.6.3. Erasektori kaasamine teaduse rahastamisse

Teaduspõhise majanduse osakaalu kasvu tagamiseks on oluline erasektori ja teadusasutuste koostöö suurendamine ja seeläbi rakendusühtsuste finantseerimise tõhustamine. Muuhulgas on oluline rakendusdoktorantuuri väärtustamine.

7.6.4. Teadusprojektide rakendusliku väärtuse hindamine

Teadusprojektide rahastamisel tuleb arvesse võtta teadustöö tulemuste rakenduslikkust ning nende olulisust seoses sotsiaalsete ja kultuuriliste väljakutsetega. Seejuures peab aga säilima ka baasraha rahastuse stabiilsus.

7.6.5. Teadustöö tulemuste kättesaadavus ning populariseerimine

Riiklikult rahastatud teadusuuringute tulemustele peab olema ligipääs ning teadustöö tulemusi tuleb rohkem kajastada ka populaarteaduslikes kanalites.

7.6.6. Doktorikraadiga spetsialistide väärtustamine

Peame väärtustama doktorikraadiga töötajaid nii era- kui avalikus sektoris. Tööandjaid tuleb julgustada värbama just doktorikraadiga töötajaid, et suurendada innovaativsus ja tõsta otsustamisprotsesside analüütilist taset ja kvaliteeti.

7.6.7. Hariduse, teaduse ja kultuurialane koostöö

Eesti hariduse, teaduse ja kultuurilise arengu oluliseks toeks on Euroopa Liidu võimaluste ärakasutamine ning osalemine erinevates haridus-, teadus-, noorsootöö- ja kultuuriprogrammides. Tähtsustame Euroopa Liidu sisest teadus- ja haridusasutuste spetsialiseerumist ning teaduskoostööd ühistest uurimisprojektidest kuni ühiste uurimisasutuste loomiseni.

8. KULTUURIPOLIITIKA

8.1. Eesti keele arendamine ja kaitse

8.1.1. Rahvuskultuuri ja eesti keele kaitse

Eesti keele püsimise ja arengu kaitseks peame vajalikuks killustatuse ja korraldamatuse ületamist eesti keele uurimisel, õpetamisel, korrastamisel ja kaitsel ning vastava ühtse riikliku institutsiooni, keeleameti (taas)loomist ülikoolide ja instituutide osalusel.

8.1.2. Eesti keel kui rahvusliku kultuuri vundament

Kindlustame eesti keele väärtustamise ja püsijäämise, tagame riigipoolse toetuse eesti keele arengu alaseks teadustegevuseks ning eesti keele võrdse staatuse teiste ELi liikmesriikide keeltega.

8.2. Professionaalse kõrgkultuuri toetamine

8.2.1. Professionaalse kõrgkultuuri arengu toetamine

Toetame professionaalse kõrgkultuuri püsimist ja arengut Eestis. Peame oluliseks riigi jätkuvat panustamist Rahvusoperi Estonia, ERSO, RAMi jt arengusse, professionaalsete teatrite ülalpidamisse, aga samuti rahvusliku filmikunsti püsijäämisse. Kindlustame kultuuri riikliku toetussüsteemi jätkumise, toetame Eesti kultuuri tutvustamist maailmas erinevatel festivalidel ning üritustel.

8.2.2. Kultuuritegelaste eneseteostuse kindlustamine

Toetame kutseliste muusikute, kirjanike ja kunstnike eneseteostust aidates tagada sotsiaalsed garantiid. Suurendame nende loomingulisi ja enesearendamise võimalusi osalemaks rahvusvahelistel koolitustel ning üritustel.

8.3. Rahvakultuuri edendamine ja kultuuripärandi kaitse

8.3.1. Rahvakultuuri toetamine

Eesti rahvakultuuri säilimiseks, sh meie laulu- ja tantsupidude traditsiooni jätkusuutlikkuse tagamiseks, peavad jätkuma riigi poolt toetatud programmid. Teadmiste edasi andmiseks tuleb nii õpetada õpetajaid kui ka pakkuda tuge igapäevaselt rahvakultuuri arendajatele.

8.3.2. Kultuuriliselt omapäraste piirkondade arengu toetamine

Toetame Eesti etniliselt omapäraste paikkondade arengut ja seal elavate rahvakildude traditsioonide, keele ja kultuuri säilimist ning arengut.

8.3.3. Rahvaraamatukogud ja nende roll

Peame tähtsaks rahvaraamatukogude rolli ühiskonnas ning loome tingimused nende töö kaasajastamiseks ning tugevama sünergia loomiseks teabelevi ning kultuuri- ja huvitegevuse teiste valdkondadega.

8.3.4. Rahvakultuur kaasaegses digimaailmas

Kaasame rahvuskultuuri õpetamiseks ja tutvustamiseks kaasaegseid IT-vahendeid, anname hoogu Eesti rahva ajaloo digitaliseerimisele.

8.3.5. Eestis elavate rahvaste kultuuri viljelemise võimalikkus

Tagame kõikidele rahvusgruppidele Eestis oma rahvuskultuuri arendamise võimalused koos vabadusega integreeruda Eesti rahvuskultuuri.

8.3.6. Muinsuskaitse

Tagame muinsuskaitse tõhusa töö kaitsealuste objektide säilimiseks ning piisava riikliku finantseerimise nende järk-järguliseks taastamiseks või konserveerimiseks koostöös kohalike omavalitsustega.

8.3.7. Kultuurikandjate töö väärtustamine

Väärtustame ja tunnustame kultuurikandjate ja -säilitajate tööd ning tugevdame nende professionaalse koolitamise süsteemi.

8.4. Kehakultuur ja sport

8.4.1. Kehakultuuri ja spordi tähtsus tervete eluviiside ja rahva tervise edendamisel

Õigete poliitiliste valikutega kehakultuuris ning spordi arendamisel on võimalik lisaks olümpiavõitjate toodud aule ja kuulsusele saavutada kokkuvõttes tervishoius ning oluliselt tõsta inimeste elukvaliteeti.

8.4.2. Rahvaspordi ja tippspordi arengustrateegia vajalikkus

Kehakultuuri ja spordi valdkonna näol ei ole tegemist sugugi ainult tippspordlaste ettevalmistamisega, vaid see on lahutamatuks osaks rahva tervise parendamisel. Rahvaspordi ja tippspordi arendamiseks loome pikaajalised arenguprogrammid, mis koosnevad reaalsetel täidetavatest eesmärkidest ning arvestavad reaalset riigi finantsvõimalustega.

8.4.3. Andekate sportlaste toetused

Tagame toetuse andekatele noortele nende treeninguteks ning treeneritele nende treenimiseks.

8.4.4. Sporditaristu renoveerimine

Asume üle riigi spordirajatiste võrku tempokalt renoveerima ja laiendama koostöös kohalike omavalitsustega, vajadusel koos erasektoriga.

8.4.5. Tippспортlaste väärtustamine

Täiendame tippспортlaste väärtustamise süsteemi, et maailmatasemel Eestit edukalt esindanud saaksid eluaegsed sotsiaalsed garantiid.

8.4.6. Invasport

Loome riikliku invaspordi toetusprogrammi, mis annaks suuremad võimalused treeninguteks ning osalemiseks nii siseriiklikel kui ka rahvusvahelistel võistlustel.

8.5. Meediapoliitika

8.5.1. Avaliku teabe usaldusvärsuse tagamine

Tagame Eesti riigi valmisoleku võitlemaks libauudiste ning muu väärinformatsiooni levitamisega.

8.5.2. Avaliku ja kommertsteabe lahus hoidmine

Hoiame tasuta reklaami muust avalikust teabest selgelt lahus.

8.5.3. Kohalike omavalitsuste meediakanalid

Toetame kohalike omavalitsuste õigust oma elanikke informeerida omavalitsuse poolt välja antava ajalehe vm meedia vahendite kasutamise kaudu.

9. TERVISHOIUPOLIITIKA

9.1. Kurss tervishoiureformile

9.1.1. Tervishoiusüsteemi üldine olukord

Eestile ei sobi konkurentsile ja kasumile rajatud tervishoiusüsteem, mis juba oma olemuselt ei sea oma töö eesmärgiks patsiendi huve ega ravi tulemusi, vaid teenuste mahu suurendamist. Kasumile orienteeritud tervishoiusüsteemist tuleb loobuda.

9.1.2. Olulisemad kitsaskohad

Eestis on korralik haiglate võrgustik, parima väljaõppega arstid ja kaasaegsed seadmed, aga rahapuudus tingib pikad järjekorrad, mida süvendab meedikute väljaränne. Nii satub patsient tihti arsti juurde raske tüsistuse või kaugele arenenud haigusega, mille ravikulud on kõrged.

9.1.3. Tervishoiureformi eesmärk

Eesti vajab selgelt juhivat tervishoiukorraldust, mida kujundab mitte haiglatevaheline konkurents, vaid tervishoiuteenuste planeerimine vastavalt elanikkonna vajadustele.

9.1.4. Juhitav tervishoiuvõrk

Rakendame juhitava ja kontrollitava tervishoiuvõrgu, mis tegutseb vajaduspõhise planeerimise ja selge vastutuse alusel. Tervishoiuteenuste planeerimine peab toimuma mitte rahaliste ressursside, vaid otstarbekuse ja tegelike vajaduse alusel.

9.2. Tervishoiureformi komponendid

9.2.1. Teaduspõhise reformi vajalikkus

Tervishoiureformi läbiviimise aluseks peame seniste pikaajaliste uurimistööde ning arutelude tulemuste teaduslikku läbitöötamist ning põhjalikku ekspertiisi. Senisest sellelaadsest tööst lähtudes pakume välja reformi olulisemad suunad.

9.2.2. Kiirabi, perearst, õendus uues süsteemis

Peame otstarbekaks kiirabi koondamist üheks sihtasutuseks, perearstisüsteemi aga tervisekeskusteks. Oluline on suurendada õendusabi osakaalu, maapiirkondades arendame prioriteetselt koduõendust.

9.2.3. Erameditasiini võimalused

Tervishoiuasutused on omandivormilt sihtasutused ning riigi või kohaliku omavalitsuse hallatavad asutused. Äriühingutena võivad tegutseda ainult ettevõtted, mis rajanevad 100% erakapitalil.

9.2.4. Tervishoiu rahastamise allikad

Tervishoiuteenuste rahastamisallikad on haigekassa ja riigi eelarve, lisaks omaosaluse, kohalike omavalitsuste ja vabatahtlike ühenduste vahendid. Tervishoiuteenuste osutamiseks ettenähtud vahenditest ei toimu tervishoiuasutuse taristu laienemist, selleks kaasatakse muid vahendeid (riigi, kohaliku omavalitsuse, erasektori sihtotstarbelised eraldised).

9.2.5. Tervishoiuteenuste ökonoomsuse teed

Tervishoiuteenuste planeerimisel soodustame juurdepääsu odavamate teenuste juurde (päevaravi, õendusabi). Tervishoiuasutustest peavad saama eelkõige koostööpartnerid, mitte konkurendid. Esmas- tasandi tervisekeskuste territoriaalne paigutus otsustatakse koostöös kohaliku omavalitsusega. Õendusabi arendamisel on otstarbekas eelistada piirkonna suuremaid õendusüksusi, mis suudavad tagada teenuste regionaalselt võrdset kvaliteeti.

9.2.6. Terviseametist kompetentsikeskuseks

Otstarbekas on kujundada Terviseametist kompetentsikeskus, mis juhib ja kontrollib tervishoiuasutuste võrgustikku teenuste territoriaalse ja mahulise planeerimise kaudu. Vastutus tervishoiu kui

võrgustiku toimimise eest lasuks Terviseametil, rahaliste vahendite jaotamine toimuks Haigekassa poolt Terviseameti kinnitatud teenusmahtude alusel.

9.2.7. Kontroll ja järelevalve

Järelevalvet tervishoiuteenuste administratiivses ja teenuste kvaliteedi mõistes teostab Terviseamet. Järelevalvet finantstegevuse mõistes teostab Haigekassa, pöörates erilist tähelepanu tervishoiuteenuste osutajal ebamõistliku kasumi või tulemi tekkimisele ning arvestades, et rahaliste vahendite kasutamise eesmärk ei ole mitte ettevõtte lisaväärtus, vaid tervishoiuteenuste osutamine.

9.2.8. Tervishoiureformi tulemus – kaasaegsem, odavam, juhitavam

Rakendame mõistlikuma, odavama, kindlalt planeeritava ja selgelt juhitava tervishoiukorralduse, mis vastab riigi majandusarengu tasemele, kaasaegse meditsiini nõuetele ning on orienteeritud patsientide vajadustele.

10. SOTSIAALNE TURVALISUS JA HOOLEKANNE

10.1. Sotsiaalpoliitika

10.1.1. Esmane eesmärk

Eesti riigi esmane ülesanne on Eesti rahva püsijäämine ja kõigile Eesti inimestele sotsiaalse turvavõime ja väärka elu tagamine. Eesti Keskerakonna eesmärk on Eesti ühiskonna majandusliku ja sotsiaalse kihistumise ohjamine ning vaesuse vältimine.

10.1.2. Riigi ja kodaniku ühine vastutus

Sotsiaalhoolekanne peab põhinema riigi ja inimeste ühisvastutusel – pereabil, kogukonna abil ja riigi abil. Sotsiaalhoolekande korraldus peab keskenduma üksikisikute ja perekondade toimetuleku toetamisele neile omases keskkonnas ning vajadusel keskkonna ümberkujundamisele. Iga abivajaja peab leidma abi, seadmata sealjuures ohtu oma inimväarikust.

10.1.3. Tugev sotsiaalvõrgustik, haritud spetsialistid

Panustame tugeva ja kõiki Eesti piirkondi hõlmava sotsiaalvõrgustiku arendamisesse ning sotsiaalteenuste kvaliteedi tõstmise, vähendamaks sotsiaalset tõrjutust ning hätta sattunud Eesti elanike vajaliku abita jäämist. Tugeva sotsiaalvõrgustiku rajamiseks tuleb (vajadusel riiklike stipendiumite toel) ette valmistada piisaval hulgal nii madalama kui kõrgema kvalifikatsiooniga töötajaid ja spetsialiste.

10.1.4. Haritud sotsiaaltöötajate koolitamine

Kindlustame järk-järgult sotsiaaltöötajate ametikohtade täitmise vaid vastava eriharidusega asjatundjatega ning viime nende töö- ja palgatingimused teiste sama haridustaseme ning töökogemusega töötajate tasemele. Töötame välja erialaspetsialistide koolitusprogrammi, mis arvestaks meie rahvastiku sotsiaalriski tulevikuprognose.

10.1.5. Preventsioon

Tähtsustame sotsiaaltöös probleemide õigeaegset märkamist, väljaselgitamist ning teavitamis- ja ennetustööd. See hõlmab alkoholi- ja tubakatoodete tarbimise, narkomaania ja HIVi ning AIDSi vastast teavitustööd nii riskigruppides kui ühiskonnas tervikuna, aga samuti pere- ja lähisuhtevägivalla vastast tegevust ja kuritegevuse ennetustööd. Toetame vägivaldaohus olevate inimeste riikliku tugisüsteemi arendamist.

10.1.6. Paindlike töörežiimide rakendamine

Soodustame osalise töövõimega inimeste tööturule integreerimist ja elukestvat õpet, aga samuti töötute ümberõpet. Väärtustame igas vanuses töötamist. Peame vajalikuks eakatele, aga samuti puuetega inimestele sobilike ja paindlike (sh vaba graafikuga, osalise tööajaga ja osalise koormusega) töörežiimide väljaarendamist ja laialdast rakendamist, võimaldamaks neil osaleda tööprotsessis.

10.2. Erivajadustega inimesed

10.2.1. Erivajadustega inimesed tavaelus

Erivajadustega inimesed tuleb maksimaalselt kaasata tavaellu, mis omakorda eeldab nende vajaduste arvestamist kõikides eluvaldkondades, sh vastavate tugisikute rakendamist õppe- ja tööprotsessis, erivajadustega inimeste vajaduste arvestamist linnaruumi, ametiasutuste, elu- jm ruumide kujundamisel, aga samuti erivajadustega inimeste rakendamiseks toetatud töökohtade loomist ja sisustamist ettevõtetes ja organisatsioonides.

10.2.2. Puuetega inimestele suunatud teenused

Täiustamist ja laiendamist vajab puuetega inimeste toetamiseks mõeldud teenuste ja transpordi korraldus, mis tagaks neile liikumisvõimalused ning piisavas mahus teenuseid oma igapäevaste tegemiste toetamiseks.

10.2.3. Erikoolid, hooldushaiglad ja hooldekodud

Nende erivajadustega inimeste puhul, keda ei ole võimalik kaasata tavaellu, peame jätkuvalt vajalikuks riigi poolt (kaas)finantseeritavate erikoolide, spetsialiseeritud hooldekodude ja õenduskodude ja hooldushaiglate süsteemi olemasolu.

10.3. Pensionipoliitika

10.3.1. Euroopa Liidu taseme poole

Kindlustame pensionite järk-järgulise tõusu Euroopa Liidus aktsepteeritavale tasemele, et tõsta märkimisväärselt eakate inimeste heaolu ja toimetulekuvõimet. Riik peab leidma täiendavaid vahendeid pensionite erakorraliseks suurendamiseks, et välistada vanema põlvkonna sattumist vaesusriski. Eesti keskmine pension peab olema oluliselt kõrgem suhtelise vaesuse piirmäärast.

11. Rahvastiku- ja perepoliitika

11.1. Perepoliitika

11.1.1. Perekond kui ühiskonna alus

Ühiskond algab perekonnast. Toetame perekonnaväärtusi ning rõhutame kodu tähtsust kui lapse parimat kasvukeskkonda. Laste kasvatamisel toetame mõlema lapsevanema rolli ja vastutust. Tähtsustame kogu perekonnale loodud vaba aja veetmise ja puhkevõimaluste arendamist.

11.1.2. Peretoetused

Panustame jätkuvalt pindliku sünni-, pere- ja koolitoetuste süsteemi arendamisse. Väärtustame suurperesid, aitame arendada nende tugistruktuure. Pooldame peretoetuste maksmise seostamist laste tervisekontrolliga.

11.1.3. Tasuta lasteaiaharidus

Laiendame lastehoiuteenuseid, et võimaldada vanematel aktiivselt töötada ja õppida. Võtame kursi üldisele tasuta lasteaiaharidusele.

11.1.4. Üksikvanemate toetamine

Arendame välja riigipoolse elatisabi süsteemi, mis tagab alimente mittesaavatele üksikvanematele laste elatusraha. Seostame selle riigipoolse abi tõhustamisega oma vanemlike kohustuste täitmisest kõrvalehoidvate isikute leidmisel ja oma kohustuste täitmisele suunamisel.

11.1.5. Lastekodust elluastujale tugiisik

Parandame oluliselt lastekodust ja kasuperedest ellu astuvate noorte ettevalmistust iseseisvaks eluks, kindlustame neile vajadusel tugiisiku olemasolu.

11.2. Elamuasemepoliitika

11.2.1. Riigi garantiiga eluasemelaenud noortele

Igaühel on õigus eluasemele. Jätkame üle Eesti munitsipaalelamuehitust ja sotsiaaleluruumide loomist, tagame noortele peredele võimalused saada elamispinna hankimiseks sooduslaene.

11.2.2. Munitsipaal- ja sotsiaal-eluruumid

Tähtsustame munitsipaalelamuehitust ja sotsiaaleluruumide loomist läbi riiklike üürimajade programmi üle Eesti, toetades kõiki elanikkonnagruppe.

11.2.3. Varjupaikade kohtade arvu suurendamine

Tänavalaste ja kodutute probleemi lahendamiseks peame vajalikuks oluliselt suurendada vastavate varjupaikade kohtade arvu ja rahastamist.

11.2.4. Kodutute re-sotsialiseerimine

Kodutute inimeste täisväärtuslikeks ühiskonnaliikmeteks re-sotsialiseerumisel arendame välja vältimatu sotsiaalabi- ja rehabilitatsiooniteenused ning loome sotsiaalmajutusüksuste süsteemse võrgustiku üle Eesti.

11.2.5. Sundüürnikud

Rakendame meetmeid sundüürnikele omandireformi käigus tehtud ülekohtu heastamiseks.

11.3. Rändepoliitika

11.3.1. Üldprintsübid

Keskerakond töötab sellise Eesti loomise nimel, kust keegi ei pea lahkuma vaesuse tõttu, kust minnakse põnevusega maailma avastama, kuid tullakse rõõmuga tagasi. Eesti kontrollib rangelt piire, aga kõik vastuvõetud juhatatakse lõimumise ja kodakondsuse teele.

11.3.2. Võõrtööjõu kasutamise reguleerimine

Eestisse sisserändekvootide andmine peab olema jätkuvalt parlamendi nõudliku kontrolli all. Eesti majandus vajab võõrtöölisi, kes töötavad Eestis lepingu alusel, maksavad siin oma maksud ning siirduvad pärast oma lepingu lõppemist tagasi oma kodumaale.

11.3.3. Ajutise rände regulatsioon

Loome eraldi sisenemisprogrammi ajutiseks rändeks hooajalistele töötajatele ning õpi- ja teadusrände soodustamiseks.

11.3.4. Immigrantide palgapoliitika

Pooldame põhimõtet, et tööjõu palkamiseks kolmandatest riikidest peab ettevõtja pakkuma kõrgemat palka kui selle valdkonna keskmine palk tööturul.

11.3.5. Immigrantide kohene arvele võtmine

Rakendame sisserändajate efektiivset arvele võtmise, nõustamise, toetamise, koolitamise ja järelevalve süsteemi.

11.3.6. Toetus re-migrantide tööle rakendamisel

Pooldame täistööhõivele suunatud majanduspoliitikat, riik abistab tagasitulekusoovi avaldanud inimesi töökohtade leidmisel.

11.3.7. Perekondade taasühinemise toetamine

Töötame välja mõistliku regulatsiooni perekondade taasühinemise võimaldamiseks: toetame kõigi inimeste õigust olla koos abikaasa ja lastega, samas seame karmid piirid selle põhimõtte võimalikule pahatahtlikule ärakasutamisele.

11.4. Koostöö rahvuskaaslastega kogu maailmas

11.4.1. Rahvuskaaslaste poliitika

Peame oluliseks kontakti Eestist välja rännanud kodanikega ning toetame nende võimalikku naasmist Eesti ühiskonda. Teostame rahvuskaaslaste-poliitikat, mis aitab kaasata välismaal elavaid Eesti inimesi meie riigi edendamisse ning luua eeldusi ja võimalusi kodumaalt lahkunud spetsialistide tagasi-pöördumiseks. Moodsaid infotehnoloogiavahendeid kasutades loome võrgustiku Eestist väljas töötavatest professionaalidest, mis võimaldab ka efektiivsemat koostööd Eesti riigi ja siinsete ettevõtetega.

11.4.2. Eesti keel ja kultuur välismaal

Toetame Eesti kultuuri- ja haridusseltside loomist välisriikides ka riigieelarvelistest vahenditest. Näeme Eesti saatkondadel ka välismaal elavate ja töötavate Eesti kodanike tugikeskuste rolli. Jätkame rahvuskaaslaste eesti keele õppimise toetamist välismaal. Selleks, et igal Eesti lapsel oleks võimalik õppida eesti keelt asukohast sõltumata, on vajalik tagada eesti keele e-õppevara. Samuti toetame eesti keele õpetamist erinevates välismaa üldharidus- ja kõrgkoolides.

12. KESKKONNAPOLIITIKA

12.1. Üldsuunad

12.1.1. Keskkonnapoliitika põhieesmärgid

Keskerakonna eesmärgiks on tagada inimesi rahuldav tervislik keskkond ja majanduse arenguks vajalikud ressursid loodust oluliselt kahjustamata ning maastikke ja elustikku säilitades. Püüdleme majandust, keskkonda ja heaolu koos käsitledes pikaajalise ja jätkusuutliku majanduse kasvumudeli poole, mis seab sihiks looduse mitmekesisuse säilitamise ja elurikkuse suurenemise, loomade õiguste kaitse ja abi vajavate loomade abistamise, jäätmetekke vähendamise ja jäätmete keskkonnaohutu käitlemise, välisõhu kvaliteedi parandamise, veekeskonna kaitse korraldamise ja seisundi parandamise, tervisliku elukeskkonna tagamise ning inimeste keskkonnateadlikkuse suurendamise.

12.1.2. Keskkonnakoolitus

Tõhustame laste ja täiskasvanute looduskaitsealast koolitust, nõustamist ja teavitustööd. Alustame põhitõdede tutvustamisega juba lasteaias ning toetame keskkonnateadlikkuse suurendamisele suunatud kodanikuühendusi ja tegevusi.

12.1.3. Keskkonnakaitse ja majandus

Pikaajalised arengusuunad looduskeskkonna hea seisundi hoidmiseks, keskkonna- ja energiasäästlike lahenduste arendamiseks kõigis eluvaldkondades ning rakendame ökokinnovatsiooni põhimõtteid, edendamaks märkimisväärselt säästvat arengut, vähendades tootmisviiside keskkonnamõju, suurendades vastupanuvõimet keskkonnamõjudele ja tagades loodusvarade tõhusama ja vastutus-tundlikuma kasutamise. Soodustame mahetoodete ja -teenuste laialdasemat kasutamist ja ekspordi.

12.1.4. Maavarade loodussäästlik kaevandamine ja põhjavee kaitse

Maavarade kaevandamisel ja karjääride rekultiveerimisel eelistame põhjavett võimalikult säästva tehnoloogia kasutamist. Piirame põhjavee kasutamist tehnoloogilise veena, tagamaks kvaliteetse joogiveevaru säilimise elanikkonnale. Jätkame jääkreostuskollete likvideerimist ning korraldame vajadusel pinnase ja põhjavee puhastustööd. Põhjaveevarude kaitseks rakendame tõhusat järelevalvet puurkaevude üle.

12.1.5. Tark jäätmemajandus

Tagame kogu Eesti üle minemise korraldatud jäätmeveo süsteemile ning tõhustame jäätmete liigiti kogumise kvaliteeti kodumajapidamistes. Ladestamise asemel peame suunama üha rohkem liigiti kogutud jäätmeid taaskasutamisse ehk nad materjalina uuesti ringlusse saatma. Ühtlasi tõhustame järelevalvet ning parandame omavalitsuste ja tootjavastutusorganisatsioonide vahelist koostööd pakendite liigiti kogumisel.

12.1.6. Rannikumere reostuskoormuse vähendamine ja kaitse.

Eesti rannikumere kui Läänemere ökosüsteemi osa tervise parandamise nimel peame vähendama merre juhitava sademevee reostuskoormust. Tõhustame riigi ja kohalike omavalitsuste koostööd naftareostuse tõrjemeetmete planeerimisel ja rakendamisel.

12.1.7. Autostumise keskkonnakahjude ohjamine

Autostumise keskkonnamõjude vähendamiseks toetame madala ja nullemissiooniga sõidukite propageerimist ja nende kasutamist ning soodustame kõrgkvaliteetsete ja keskkonnasõbralike kütuste kasutamist. Edendame olulist keskkonnasäästu võimaldavat ühistransporti ning kergliiklust.

12.1.8. Keskkonnasäästlik energiakasutus

Nii Eesti kui ka kogu Euroopa Liidu energeetika-alaste probleemide lahenduseks on tõhusam energia säästmine, mis eeldab nii energiasäästlike tehnoloogiate arendamist kui ka energia tarbimise ohjamist. Soodustame erinevate energiaallikate kasutamist ja eelistame tootmisviise, mis koormavad võimalikult vähe keskkonda.

12.1.9. Metsade keskkonnasäästlik ja jätkusuutlik kasutamine

Tõhustame metsa järelevalvet ning suurendame kaitstavate metsade osakaalu. Püüdleme ühiskondliku kokkulepe poole metsade jätkusuutlikuks majandamiseks, arvestades nii sotsiaalseid, majanduslikke, keskkonnakaitselisi kui ka kultuurilisi aspekte. Peame vajalikuks raiemahtude vähendamist ning lageraiete ja ümarpuidu väljaveo minimeerimist.

12.1.10. Hüvitised ja trahvid

Looduskaitsepiirangud, hüvitised ja kahjutasud peavad olema konkreetsed ning õiglased. Tagame looduskaitsepiirangute õiglase kompenseerimise ja looduskaitsepiirangute ning üleriigilisteks ettevõtmiseks vajalike maade õiglase hindadega väljaostmise nende omanike käest. Teiselt poolt rakendame järjekindlalt põhimõtet: saastaja maksab loodusele tekitatud kahju eest.